

KNÍHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto nad Váhom,
Bánovce nad Bebravou a Myjava

1/2025

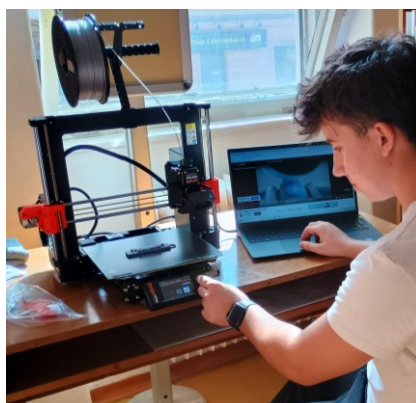
Viac sa dočítate na 9. strane.

TRENČIANSKA KNIŽNICA OSLAVUJE 100 ROKOV OD SVOJHO VZNIKU

Svojho času patrila medzi najvýznamnejšie knižnice v Československu. Na pozíciu regionálneho lídra je odhodlaná nadviazať aj vďaka miliónovej investícii v rámci projektu Európske hlavné mesto kultúry 2026. Naša knižnica oslavuje sté výročie vzniku.

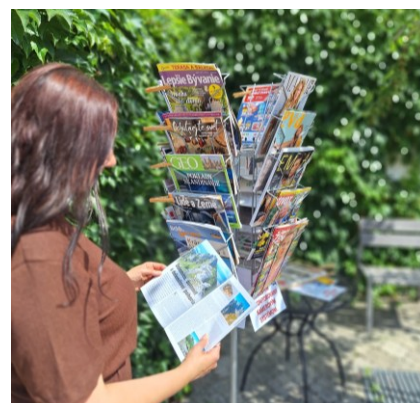
» s. 4

SMARTLAB – INTELIGENTNÉ LABORÁTORIUM V KNIŽNICI

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne sa zapája do popularizácie vedy, techniky, inovácií a výskumu – Kreatívnu dielňu rozširujeme na Inteligentné laboratórium – SmartLab - a dávame tak digitálnym technológiám a kreativite ešte väčší priestor.

» s. 11

LETNÁ ČÍTAREŇ V TRENČÍNE NAČALA SVOJU DRUHÚ DEKÁDU

S príchodom leta sme v historickom centre Trenčína opäť otvorili knižnicu pod holým nebom. Oáza pokoja s čitateľským kútikom, ktorú nachádzajú stáli i noví návštevníci, vyrástla vo dvore Verejnej knižnice M. Rešetku na Jaselskej ulici už po jedenásty raz.

» s. 24

OBSAH

Úvod(ník)	3
 Trenčianska knižnica oslávila historický míľnik v jednom z najlepších mestských historických hotelov Európy	4
 Obnovená budova krajskej knižnice na Hasičskej ulici prinesie do Trenčína moderné trendy knižníc 21. storočia	9
 SMARTLAB: Rozšírili sme Kreatívnu dielňu na vyšší stupeň	11
 Online stretnutie redaktorov knihovníckych časopisov	13
 O črevnej mikrobiote, duševnom zdraví a mnohom inom	15
 PREČÍTALI SME ZA VÁS – Zaujímavé novinky zo sveta knižníc	17
 Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc v okresoch Bánovce n/B, Myjava, N. Mesto n/V, Trenčín za rok 2023 v porovnaní s údajmi za rok 2022	18
 Seminár TLib – Trends in libr@ries 2025.....	19
 Workshop: Rešeršná činnosť v knižnici	22
 Letná čítareň v Trenčíne už naštartovala svoju druhú dekádu	24
 Sťahovanie Literatúry pre deti a mládež	25
 Vyhodnotenie literárnej súťaže spestril nevšedný hudobný nástroj v štýle slovenskej ľudovej kultúry	26
 Literárna súťaž Píšem, píšeš, píšeme - vyhodnotenia.....	28
 Čítajme všetci, čítanie je super... aj Príbehy z Trenčína!	29
 Vzdelávanie knihovníkov v programe Erasmus+	30
 Týždeň slovenských knižníc 2025 v Trenčíne	32
 Fotogaléria podujatí v trenčianskej knižnici v 2. polroku 2024	34
 Fotogaléria podujatí v trenčianskej knižnici v 1. polroku 2025	36
 Krátke správy zo života knižnice	38

KNIHOVNÍK

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Vychádza od roku 1981. Vychádza dvakrát ročne (raz za polrok).

ISSN 2729-8876

FOTOGRAFIE NA OBÁLKE:**VÄČŠÍ OBRÁZOK:**

- Vizualizácia nových priestorov oddelenia literatúry pre deti a mládež na Hasičskej ulici. Zdroj: PATYZONE.

MENŠIE OBRÁZKY (ZĽAVA):

- Sladká súčasť oslavy storočnice s exkluzívnym logom pre sté výročie existencie trenčianskej knižnice. Zdroj: archív VKMR.
- SmartLab vo VKMR – ukážka práce s 3D tlačou. Zdroj: archív VKMR.
- Letná čítareň vo dvore knižnice na Jaselskej ulici. Zdroj: archív VKMR.

Milé kolegyně, milí kolegovia, vážení čitatelia,

chceme vysloviť úprimnú radosť z nového čísla nášho metodického časopisu Knihovník. Túto radosť násobí skutočnosť, že číslo 2 v roku 2024 nebolo z organizačných dôvodov vydané. Aktuálne vydanie prináša o to bohatšie spektrum zaujímavých tém a novínok predovšetkým z trenčianskej knižnice, no zároveň reflektuje aj na dianie v zahraničí.

Na vlnu radostných správ budeme pokračovať aj ďalej. S potešením prinášame článok z oslavy 100. výročia vzniku knižnice v Trenčíne, úspešné presťahovanie pracovísk z budovy na Hasičskej ulici do náhradných priestorov v pasáži Zlatá Fatima, výzvy súvisiace s projektom Európske hlavné mesto kultúry Trenčín 2026, rast inteligentného laboratória a mnohé ďalšie, ktoré, veríme, si získajú vašu pozornosť a uznanie.

Určite sa zhodneme v tom, že dnešná doba viac ako inokedy, praje pripraveným. Vzdelávanie pracovníkov knižníc je nevyhnutnosťou, na ktorú Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne adekvátne reaguje. Naši zamestnanci sa za ostatný čas zúčastnili mnohých školení, workshopov, prednášok, konferencií, diskusií, webinárov a iných vzdelávacích aktivít. Chceme sa preto s vami podeliť aspoň o niektoré z týchto informačne podnetných služobných ciest, ktoré sme mali možnosť absolvovať.

Vo vzťahu k spomínanej pripravenosti vám prinášame kľúčové informácie z TLib – Trends in libr@ries 2025. V poradí už 24. ročník tohto odborného seminára pre knihovníkov a informačných špecialistov patril téme *Budúcnosť knižníc: umelá inteligencia a inovácie na ceste od vízií k praxi*.

Ďalšou z možností ako odborne napredovať a držať krok s dobou je unikátna ponuka, s ktorou prichádza Program Erasmus+. Možnosť bezplatne vycestovať na zahraničnú mobilitu, učiť sa od lídrov vo svete knižníc a byť na nejaký čas súčasťou ich tímu je ponuka, ktorá zaujala našu knižnicu a veríme, že zaujme aj vás. Prečítajte si bližšie informácie v článku a vycestujte za novou inšpiráciou a skúsenosťami do krajín Európskej únie + Island, Nórsko, Turecko, Srbsko, Lichtenštajnsko, Severné Macedónsko.

Cieľom úvodníka nie je prezradiť vám celý obsah Knihovníka. Myslíme si, že ako ochutnávka a zároveň motivácia pustiť sa do jeho čítania, sú spomenuté témy a články dostačujúce.

Milí čitatelia, želáme vám príjemný čas strávený v dobrej spoločnosti časopisu Knihovník. Prajeme, aby nadobudnuté informácie prehĺbili poznanie knihovníckej profesie a zároveň, nech poslúžia ako inšpirácia, ktorú premietnete do praxe v podmienkach vašich knižníc a odborných pracovísk.

Príjemné dni a príjemné čítanie praje**Vaša redakcia**

TRENČIANSKA KNIŽNICA OSLÁVILA HISTORICKÝ MÍĽNIK V JEDNOM Z NAJLEPŠÍCH MESTSKÝCH HISTORICKÝCH HOTELOV EURÓPY

Svojho času patrila medzi najvýznamnejšie knižnice v Československu. Na pozíciu regionálneho lídra je odhodlaná nadviazať aj vďaka miliónovej investícii v rámci projektu Európske hlavné mesto kultúry 2026. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne si pripomína 100. výročie vzniku.

Vtedy pred sto rokmi

Keď 14. februára 1925 v Trenčíne slávnostne otvorili novozriadenú knižnicu, nikto zo zainteresovaných netušil, že tento historický medzník raz bude spájaný s dňom zaľúbených a pamiatkou svätého Valentína. V budove vtedajšej Štátnej ľudovej školy na ulici Slobody, dnes Ulici 1. mája, prvých čitateľov nepochybne sprevádzala zvedavosť, no v duchu načrtnutej symboliky ich do neprebádaného prostredia zaiste priťahovala láska. Láska ku knihám, k literatúre, čítaniu, vzdelaniu či príležitosť na vzrušujúci únik do sveta fantázie.

Podľa dobového týždenníka Trenčan mala mestská knižnica v Trenčíne, zriadená v zmysle zákona č. 430/1919 o verejných obecných knižniciach, v spomnutom roku 1925 k dispozícii štyri stovky knižných zväzkov a jednu skriňu. Evidovala 76 čitateľov. Vypožičiavanie sa realizovalo trikrát týždenne.

V januári 1935 prideliло mesto knižnici dve miestnosti v niekdajšom Széchényiho konvikte na súčasnom Mierovom námestí (vtedy Masarykovom námestí). Budova stála na mieste, kde neskoršie sídlila Štátna sporiteľňa. Po druhej svetovej vojne knižnica vyvíjala činnosť v priestoroch starej železničnej stanice.

FOTO: Prvá účelová budova trenčianskej knižnice na Jaselskej ulici. Zdroj: archív VKMR

FOTO: Štátna ľudová škola z roku 1895 prezývaná "Sýkorka" (fotopohľadnica, vydavateľ neznámy, 1948). Zdroj: Milan Vrba

Knižnica v dome, doma v knižnici

K presťahovaniu do prvej účelovej budovy knižnice na Jaselskej ulici došlo v roku 1950. V súlade s výnosom Povereníctva informácií a osvety v Bratislave č. 644/51 mestskú knižnicu s čítárňou onedlho preorganizovali na okresnú ľudovú knižnicu, v ktorej bolo zriadené samostatné oddelenie náučnej literatúry, oddelenie beletrie, výpožičné oddelenie s čítárňou pre deti a čítareň pre dospelých. Čítareň ponúkala 48 titulov periodík.

Paradoxne, objekt na Jaselskej ulici, v ktorom v 19. storočí žil národný a kultúrny dejateľ Ľudovít Dohnány, stále plnil aj obytnú funkciu. Na prvom poschodí

boli situované tri byty. Na prízemí žila ešte v šesťdesiatych rokoch 20. storočia rodina Gašparíkovcov.

„Oproti nášmu bytu bola čítareň a detské oddelenie. Na poschodí sa nachádzala kotolňa, kam sme mame pomáhali vynášať uhlie z pivnice. Vôbec nám neprišlo zvláštne, že sme dom zdieľali v podstate s cudzími ľuďmi. Práve naopak. Večer sa tam stretávali filatelisti a ako malý chlapec som knižničnému šoférovi pomáhal rozväzať balíky s knihami po jednotlivých obciach v okrese,“ zaspomínal si Jozef Gašparík (*1961).

FOTO: Čítareň v pôvodnej budove na Jaselskej ulici. Zdroj: archív VKMR

S rokom 1970 zostane navždy spojené otvorenie prvej pobočky trenčianskej knižnice na sídlisku Dlhé Hony a presťahovanie oddelenia pre deti do budovy bývalej osemročnej školy na Hasičskej ulici, ktoré tam pôsobí dodnes.

FOTO: V budove bývalého ONV na námestí SNP sídlila veľká časť knižnice od konca 70. rokov 20. stor. do roku 2012. Zdroj: archív VKMR

V nasledujúcom roku – uznesením Rady Západoslovenského Krajského národného výboru č. 54/1971 – bola okresná knižnica preorganizovaná na krajskú knižnicu pre knižnice Západoslovenského kraja s účinnosťou od 1. 1. 1972. Koncom sedemdesiatych rokov minulého storočia sa knižnica sťahovala opäť. Prevádzky z Jaselskej ulice tento raz našli nové útočisko v časti budovy bývalého Okresného národného výboru na Námestí SNP.

FOTO: Pohľad na budovu knižnice na Jaselskej ulici v roku 2024.. Zdroj: archív VKMR

Po Nežnej revolúcii

Po páde komunizmu dochádza k delimitácii Krajskej knižnice v Trenčíne spod Západoslovenského Krajského národného výboru pod Ministerstvo kultúry SR na základe zákona SNR č. 518/90. Knižnica je následne preorganizovaná na okresnú knižnicu s metodickou pôsobnosťou pre západoslovenský región.

Od roku 1994 nosí v názve bernolákovsky orientovaného vzdelanca Michala Rešetku. O dva roky neskôr bola okresná knižnica preorganizovaná na Štátnu krajskú knižnicu Michala Rešetku v Trenčíne v zmysle Zriaďovacej listiny, vydané Krajským úradom v Trenčíne.

Od roku 2002 je Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Ďalšie veľké sťahovanie knižnice je spojené s rokom 2012. Vybrané pracoviská z budovy na Námestí SNP boli premiestnené na Hasičskú ulicu, oddelenia pre dospelých čitateľov pre zmenu do dôverne známej budovy na Jaselskej ulici.

Vo dvore knižnice na pešej zóne v historickom centre Trenčína zakrátko vyrástla originálna oáza pokoja.

Inšpiratívny čitateľský kútik pod holým nebom s množstvom periodík a okrasnou zeleňou je k dispozícii počas letných mesiacov zdarma pre všetkých návštevníkov. Letná čítareň spĺňa oddychovú i poznávaciu funkciu. Osvedčila sa tiež ako dejisko besied s osobnosťami kultúrneho života.

FOTO: Letná čítareň. Zdroj: archív VKMR

Čo ponúka knižnica, ktorá ide s dobou?

VKMR sa vďaka profesionalite, pracovitosti a nadšeniu generácií knihovníkov vyprofilovala do súčasnej podoby s krajskou pôsobnosťou a zodpovednosťou za rozvoj knihovníctva v celom trenčianskom regióne aj voči svojim čitateľom a návštevníkom, ktorí za to očakávajú kvalitné služby na úrovni 21. storočia.

FOTO: Študovňa na Jaselskej ulici poskytuje čitateľom aj prístup k Wi-Fi. Zdroj: Jakub Fabo

Pri pohľade do spätného zrkadla vidno, že verejná knižnica v Trenčíne sa počas storočnej existencie zakaždým snažila kráčať s dobou, poskytovať priestor na realizáciu všetkým generáciám a služby inovovať tak, aby bola konkurencieschopná a schopná reagovať na aktuálne spoločenské témy. V súčasnosti zastrešuje päť pracovísk v rôznych lokalitách mesta. Už dávno nie je len miestom, kde sa požičiavajú knihy. Mení sa na miesto komunitných stretnutí, miesto bezpečného trávenia voľného času, organizovania besied, prednášok či iných interaktívnych vzdelávacích podujatí.

„Verejnú knižnicu Michala Rešetku v Trenčíne v roku 2024 navštívilo 250 308 záujemcov o výpožičku kníh, podujatie alebo elektronické služby. Zorganizovali sme viac ako 570 kultúrno-spoločenských podujatí. Priemerne denne navštívi knižnicu viac ako 360 používateľov. Evidujeme 6 646 registrovaných čitateľov – viac ako 12 percent z počtu obyvateľov mesta. Knižničný fond sa rozrástol na 229 863 zväzkov, ročne kúpime viac ako 8 500 nových kníh,“ špecifikovala vedúca knižnično-informačných služieb VKMR Sylvia Fabová.

• E-knihy, audio-knihy, virtuálna prehliadka

Na prelome apríla a mája 2020 VKMR spustila elektronickú službu vo forme výpožičiek E-kníh. Aplikácia je kompatibilná so zariadeniami s operačným systémom Android a iOS.

Po sprístupnení výpožičiek e-kníh prináša ďalšiu atraktívnu službu v podobe audiokníh. K obľúbeným titulom sa všetci registrovaní čitatelia dostanú kedykoľvek, kdekoľvek a zdarma.

Od roku 2021 môžu milovníci virtuálnej reality v trenčianskej knižnici „na diaľku“ objavovať prvky viditeľné v priestore len pomocou počítačovej techniky. V rámci virtuálnej prehliadky majú k dispozícii dvadsaťpäť východiskových bodov v interiéri a exteriéri, plátno so sociálnou sieťou či pexeso na stene. Popri informačnej funkcii služba podporuje zážitkové vzdelávanie a zábavnou formou rozvíja regionálne povedomie. Audiosprievodca pomáha spoznávať knižnicu aj zrakovo hendikepovaným. Pre zahraničných návštevníkov je projekt dostupný v angličtine.

FOTO: Registrovaní čitatelia majú voľný prístup k e-kniam aj audiokniam.. Zdroj: archív VKMR

• Sociálne siete, sociálne médiá

Sociálne siete už dnes patria k tzv. povinnej výbave každej organizácie. Pre efektívnejšiu komunikáciu s čitateľmi, a tiež z hľadiska lepšej adresnosti aktivít, trenčianska knižnica obhospodaruje dva samostatné facebookové profily – jeden pre dospelých a druhý pre deti.

Prostredníctvom YouTube kanála informuje verejnosť o aktuálnom dianí. V júni 2020 sa zaradila medzi priekopníkov na Slovensku a svoju vlastnú televíziu využila na historicky prvé živé vysielanie besedy z knižnice. Vo vlastnej réžii s ponukou na video-stream cez Atlantický oceán oslovila trenčianskeho rodáka a svetoznámeho hokejistu, v tom čase hráča klubu NHL Boston Bruins Zena Cháru, ktorého meno je s literatúrou späté viac, než by sa mohlo zdať na prvý pohľad. Video-hovor cez telekomunikačný program z improvizovaného štúdia vysielala, resp. streamovala zdarma.

Počas pandémie koronavírusu Covid-19 sa v Trenčíne rozhodli verejnosti nahraďiť chýbajúce diskusie so spisovateľmi a osobnosťami kultúrneho života prostredníctvom podcastu. Začínali s vlastnými trinástimi zvukovými záznamami, medzičasom sa Biblio Podcast rozrástol o ďalšie pútavo zostrihané rozhovory. Služba je aktualizovaná a je k dispozícii zdarma na platforme Spotify.

• Kreatívna dielňa a vysoký štandard podujatí pre deti

K najnovším prírastkom v portfóliu služieb trenčianskej knižnice patrí inteligentné laboratórium (SmartLab), resp. kreatívna dielňa zameraná na informačné technológie. Prepája digitálne zručnosti s čitateľskými návykmi. Workshopy sú zamerané na prvý kontakt s programovaním Microbitu, ozobota, 3D modelovanie, 3D tlač, či vypaľovanie do dreva s možnosťou vytvorenia vlastného dielka. (viac o Kreatívnej dielni, resp. o SmartLabe na strane 11 ►►)

FOTO: Pri programovaní Microbitu deti spájajú príjemné s užitočným. Zdroj: archív VKMR

Nie je žiadnym tajomstvom, že oddelenie literatúry pre deti a mládež predstavuje jednu z vlajkových lodí VKMR. Detské knižničky z Trenčína dlhodobo patria k slovenskej špičke a pravidelne sa presadzujú na súťažných prehliadkach podujatí pre deti a mládež. K tomu, aby návštevy detského oddelenia boli naozaj zážitkové, pomáhajú aj také súčasti knižničného fondu, ako napríklad tematické kufríky, spoločenské hry, 3D hlavolamy, či LEU Brain Stimulator. V súčasnosti veľký ohlas u návštevníkov zaznamenávajú aj dvaja noví obyvatelia detského oddelenia – africké slimáky.

• Babi, pošli mi to mejlom

Keďže trenčianska knižnica sa snaží ísť s dobou so všetkým, čo k tomu patrí, v žiadnom prípade nezabúda ani na tých, ktorí tiež chcú kráčať s dobou, avšak často sa ocitajú na vedľajšej koľaji. Nepretržite od roku 2006 sa u seniorov teší mimoriadnej obľube počítačový kurz „Babi, pošli mi to mejlom“ zameraný na inštruktáž e-mailovej komunikácie a zvládnutie základov práce s PC. Táto aktivita upútala aj štáb RTVS, ktorý z nej spracoval reportáž do relácie Generácia.

Benefity k storočnici

V roku 100. výročia vzniku knižnice v Trenčíne jubilujúca inštitúcia pripravila pre svojich návštevníkov viacero prekvapení. Registrovaným čitateľom umožňuje voľný prístup k e-knihám a audioknihám.

Za exkluzívne novinky však možno bez nadsadenia označiť ďalšie tri benefity.

V snahe o elimináciu tlače papierových dokladov, zvýšenie ochrany životného prostredia, ako aj v záujme skvalitnenia poskytovaných služieb VKMR vyvinula vo vlastnej réžii unikátnu aplikáciu na zobrazenie informácií o aktuálnych výpožičkách na externom monitore. Stav svojho čitateľského konta si čitatelia odteraz môžu skontrolovať pred odchodom z knižnice priamo na evidenčnom pulte. Podobnou službou sa zatiaľ nemôže pochváliť žiadna iná verejná knižnica na Slovensku.

Ďalší atraktívny benefit sa týka čitateľských preukazov. Od januára 2025 si ho môžu čitatelia stiahnuť zdarma do mobilného telefónu vo forme digitálnej karty. Aplikácia im umožňuje: prehľad o výpožičkách a poplatkoch, prehľad o návštevách a novinkách knižnice, či automatickú aktualizáciu údajov.

ILUSTRAČNÉ FOTO: E-preukaz v smartfóne namiesto tradičnej kartičky.

Tretím úspešným obohatením variability našich služieb je možnosť platby kartou, ktorú sme spustili v druhej polovici júna 2025.

Výzva EHMK

Na prelome prvej a druhej storočnice trenčianska knižnica stojí na prahu novej a obrovskej výzvy. Trenčín sa totiž v roku 2026 stane Európskym hlavným mestom kultúry (EHMK). V rámci tohto projektu čaká budovu knižnice na Hasičskej ulici komplexná rekonštrukcia za zhruba deväť miliónov eur. Projekt nerieši iba rekonštrukciu pôvodného objektu. Súčasťou modernizácie je aj vybudovanie novej prístavby na existujúcom zadnom dvore. Cieľom je vytvoriť priestor, ktorý bude nielen funkčný z hľadiska prevádzky, ale povýši knižnicu na spoločenské a komunitné miesto s priateľským interiérom a zároveň negatívne nenaruší svojím novotvarom pamiatkovo chránené územie.

Okrem architektonicko-stavebnej časti sa knižnica podieľa aj na programovej línii projektu EHMK 2026 s cieľom potvrdiť pozíciu dôležitého hráča na poli kultúrnych podujatí v celom regióne.

Oslava storočnice

Slávnostného stretnutia, ktoré pri príležitosti výnimočného jubilea zorganizovala trenčianska knižnica v kongresovej sále miestneho Hotela Elizabeth sa zúčastnilo 110 hostí vrátane predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja a primátora Mesta Trenčín.

Podujatie bolo venované všetkým generáciám knihovníkov a zamestnancov, ktorí sa v priebehu uplynulých desaťročí podieľali na jej rozvoji. V rámci sprievodného programu uzrel svetlo sveta dokumentárny film mapujúci príbeh knižnice od roku 1925 (dostupný online na našom Youtube kanáli Trenčianska knižnica). Taktiež bola do života uvedená nová publikácia *Čarovný Trenčín a okolie*.

FOTO: Knihu *Čarovný Trenčín a okolie* uviedli spoločne do života vzácní hostia – predseda TSK Ing. Jaroslav Baška a primátor Trenčína Mgr. Richard Rybníček. Zdroj: archív VKMR

Ďakovné listy za dlhoročnú prácu vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne si z rúk trenčianskeho župana Ing. Jaroslava Bašku prevzali:

- Emília Marettovej,
- Mgr. Margita Peťovská,
- Janka Poláková,
- PhDr. Danko Stupavská,
- Mária Špániková.

FOTO: Slávnostné stretnutie na počesť 100 rokov od vzniku knižnice v Trenčíne. Zdroj: archív VKMR

Certifikáty najaktívnejších čitateľov a návštevníkov trenčianskej knižnice si z rúk vedúcej odboru školstva a kultúry TSK Ing. Martiny Knappovej prevzali:

- kategória "Dospelí používatelia": Pavol Vavro
- kategória "Deti a mládež": sestry Anna Chen a Perla Chen

FOTO: Ocenení najaktívnejší čitatelia. Zdroj: archív VKMR

Na záver organizátori oslavy odovydali priateľské pozdravy a narodeninové priatia od osobností kultúrneho života.

Veľká poklona patrí moderátorku podujatia Eve Mišovičovej a tiež hudobnému hosťovi – pesničkárke Viktorii Tarabovej.

FOTO: Sladká pozornosť od zriaďovateľa. Zdroj: archív VKMR

Za pomoc pri organizácii slávnostného stretnutia ďakujeme marketingovým partnerom - spoločnosti Old Herold a Hotelu Elizabeth, vďaka ktorému sme sa v jeho krásnych historických priestoroch mohli cítiť naozaj ako doma.

■ **PETER MARTINÁK**
riaditeľ Verejnej knižnice
Michala Rešetku v Trenčíne

FOTO: Očenené bývalé zamestnankyne trenčianskej knižnice s predsedom TSK a riaditeľom knižnice Zdroj: archív VKMR

OBNOVENÁ BUDOVA KRAJSKEJ KNIŽNICE NA HASIČSKEJ ULICI PRINESIE DO TRENČÍNA MODERNÉ TRENDY KNIŽNÍC 21. STOROČIA

Informácia o komplexnej rekonštrukcii budovy Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne na Hasičskej ulici už nie je pre verejnosť novinkou. Stále však je a zostane významným míľnikom, ktorý sa strategicky zapíše do jej histórie. V nasledujúcom článku priblížime okolnosti súvisiace s modernizáciou knižnice, ktorá sa deje symbolicky v roku, kedy trenčianska knižnica oslávila sto rokov svojej existencie.

Podľa slov riaditeľa Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne, Mgr. Petra Martináka, bude mať knižnica vďaka projektu Európske hlavné mesto kultúry 2026 po prvý raz vo svojej histórii novú budovu so všetkými oddeleniami pod jednou strechou a zázemím na úrovni 21. storočia.

Investícia vo výške zhruba 9 mil. eur zmení pôvodný 130-ročný objekt krajskej knižnice na zážitkový a reprezentatívny priestor, spĺňajúci požiadavky modernej inštitúcie.

Výsledkom intenzívnej spolupráce vedenia knižnice, projektovej manažérky a projektantov je atraktívna projektová dokumentácia, ktorá zároveň rešpektuje chránené územie mestskej pamiatkovej rezervácie.

Krátka retrospektíva ...

V pôvodnej, dobre známej budove knižnice, sídlilo riaditeľstvo spolu s administratívou, oddelenie pre deti a mládež, čítareň s internetom pre verejnosť, hudobné oddelenie a knižarska dielňa.

Všetky tieto oddelenia boli v priebehu marca 2025 z Hasičskej ulice presťahované do náhradných, dočasných priestorov v pasáži „Zlatá Fatima“, priestory COOP Jednota.

Harmonogram sťahovania rozdelil riaditeľ trenčianskej knižnice do troch etáp. Počas prvej etapy bolo potrebné vyložiť celý knižničný fond z regálov do kartónových krabíc a uvoľniť náhradné priestory Zlatej Fatimy.

FOTO: Po prvej etape... Zdroj: archív VKMR

V druhej etape sa prispôbovali interiéry náhradných priestorov a prenášali krabice s knihami, regály aj ďalšie vybavenie.

FOTO: ...pred druhou etapou... Zdroj: archív VKMR

V záverečnej, tretej fáze sťahovania prišlo na rad ukladanie, respektíve zaraďovanie fondu v rámci jednotlivých oddelení a pripojenie do sietí.

FOTO: ...tretia etapa. Zdroj: archív VKMR

Počas celého procesu sťahovania sa dbalo na dodržiavanie odborných knižničných štandardov, ako aj na zabezpečenie čistoty prostredia, či plynulého chodu ekonomicko-prevádzkových činností knižnice.

FOTO: Literatúra pre deti a mládež v nových dočasných priestoroch. Zdroj: archív VKMR

FOTO: Pôvodnú budovu knižnice na Hasičskej ulici čaká komplexná rekonštrukcia. Zdroj: archív TSK

FOTO: Návštevníci knižnice nájdu oddelenia z Hasičskej ulice dočasne v pasáži Zlatá Fatima. Zdroj: archív VKMR

Čo prináša rekonštrukcia budovy?

Komplexná renovácia budovy knižnice v praxi znamená, že okrem obvodových konštrukcií pôvodného objektu bude všetko nové. Budova bude staticky spevnená a rozšíri sa o novú prístavbu, čím sa zväčší priestor určený pre verejnosť. Všetky tieto práce sú naplánované na obdobie 12 mesiacov.

Novinkou, ktorá v pôvodnej budove absentovala, bude bezbariérový prístup z Palackého ulice. Tešíme sa, že bezproblémový vstup do knižnice budú mať zabezpečený imobilní návštevníci a taktiež rodiny s kočíkmi.

Dispozične bude knižnica rozdelená na štyri podlažia, z ktorých tri budú prístupné verejnosti. Prvé nadzemné podlažie dostalo pomenovanie Oáza zážitkov, druhé Oáza zvedavosti, tretie Oáza vedomostí a na štvrtom bude sídliť administratíva.

Riaditeľ knižnice priblížil koncept tematických pomenovaní podlaží, ktorý vychádza z kontextu regionálnej identity knižnice a jej polohy v historickom centre mesta. Voda z neďalekej studne na Trenčianskom hrade a príľahlého koryta Váhu symbolicky vyviera v prostredí knižnice, kde návštevníkom poskytuje priestor na načerpanie fyzických i duševných síl.

Nachádzať sa tu bude detské oddelenie, oddelenie beletrie, náučná literatúra, študovňa, hudobné oddelenie, recepcia, pribudnú priestory pre podujatia, komunitné stretnutia, workshopy, kreatívne centrum CreativeLab (SmartLab) aj oddychová zóna.

Podľa slov Mgr. Petra Martináka, bude nová knižnica: „... svetlejšia a otvorenejšia, a to vďaka tomu, že sme si vnútornú dispozíciu mohli od začiatku prispôbovať a komunikovať naše požiadavky so spoločnosťou, ktorá má na starosti interiérový dizajn. Výsledkom spolupráce bude krásna knižnica nielen zvonku, ale aj zvnútra“.

Vedúca knižnično-informačných služieb, Bc. Sylvia Fabová, priblížila súčasné trendy moderných knižníc: „Skúsenosti zo sveta alebo severských knižníc sú také, že knižničný fond neponúka ľuďom hneď všetky knihy, ale skôr len tie vybrané, ktorých úlohou je zaujať čitateľa. Samozrejme, pokiaľ má čitateľ záujem o niečo konkrétne, čo v polici nenájde, vyhladá sa to v depozite“.

Trenčianska knižnica je knižnicou, ktorá ide s dobou a chce poskytovať kvalitné knižnično-informačné služby, ktoré dokážu uspokojiť aktuálne potreby čitateľov a návštevníkov.

Súčasnú knižnicu už nie je možné vnímať ako inštitúciu, kam si chodia čitatelia len požičiavať knihy. Knižnice neustále prechádzajú procesom transformácie, ktorý je nevyhnutnou súčasťou každej úspešnej organizácie. Preto aj naša knižnica sleduje trendy moderného knihovníctva, rieši otázky umelej inteligencie, implementuje novinky zo sveta digitálnych technológií a usporadúva kultúrno-spoločenské, vzdelávacie a komunitné

podujatia, ktoré reflektujú záujem zo strany verejnosti. Záverom chceme vysloviť našu radosť z nových výziev, projektov a spoluprác, dejiskom ktorých bude novozrekonštruovaná budova. No predovšetkým sa tešíme na našich čitateľov a návštevníkov, ktorým toto moderné centrum poznania, kultúry, vzdelávania a sociálnych vzťahov bude slúžiť.

■ GABRIELA ŠEVČÍKOVÁ

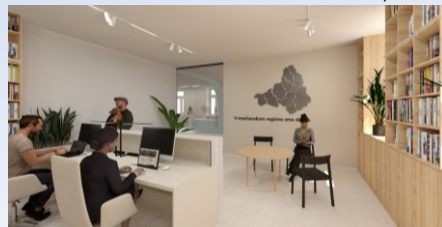
Náhľady interiéru a exteriéru zrekonštruovanej budovy na Hasičskej ulici

3. nadzemné podlažie

2. nadzemné podlažie

1. nadzemné podlažie

FOTO: Vonkajšia architektonická štruktúra budovy knižnice zostane z veľkej časti zachovaná. Náhľad modelu nového vzhľadu zrekonštruovanej historickej budovy s prístavbou.
Zdroj: Patyzone

Zoznam použitých zdrojov

STOPKA, Erik. 2025. Krajskú knižnicu opraví za milióny eur : zmena prinesie mnoho novínok, podujatí aj bezbariérovosť. In: *MY - Nezávislé noviny pre vašu obec, mesto a región : Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Stará Turá, Dubnica nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava*. 2025, roč. 5, č. 14, s. 11. ISSN 0139-5068.

MIŠOVIČOVÁ, Eva. 2025. Čo rád číta riaditeľ knižnice? In: *INFO TRENČÍN informačné noviny samosprávy mesta Trenčín*. 2025, roč. 27, č. 3, s. 14-15. ISSN 1338-6832.

Komplexná rekonštrukcia Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. [13.01.2025]. Online. Dostupné na: <https://www.trencin2026.eu/podujatie/komplexna-rekonstrukcia-verejnej-kniznice-michala-resetku-v-trencine/>. [zobrazené 2025-05-29].

Veľké sfahovanie knižnice v trenčianskom kraji! Kedy znova otvorí svoje brány? [29.03.2025]. Online, príspevok na Instagrame. Dostupné na: Instagram, <https://www.instagram.com/p/DHxoDskNzaz/>. [zobrazené 2025-05-30].

SMARTLAB: ROZŠÍRILI SME KREATÍVNU DIELŇU NA VYŠŠÍ STUPEŇ

Uplynulo niečo vyše roka od jej spustenia (viac sa o pôvodnej Kreatívnej dielni dočítate v predošlom čísle Knihovníka) a už sme Kreatívnu dielňu rozšírili na vyšší stupeň. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne sa aktívne zapája do popularizácie vedy, techniky, inovácií a výskumu, Inteligentné laboratórium (SmartLab) je pre záujemcov k dispozícii v dočasných priestoroch VKMR v pasáži Zlatá Fatima.

V spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR vznikol v našej knižnici priestor, v ktorom sa poskytujú nové služby digitálnych technológií, výroby, podporuje kreativita a rozvíjajú tradičné i digitálne zručnosti. Návštevníci si môžu vyskúšať hravé roboty a mikropočítače, ktoré vzbudzujú záujem o programovanie, robotiku či umelú inteligenciu. Tí najmenší sa oboznámia s programovaním pomocou kreslenia farebných dráh, staršie deti si vyskúšajú blokové programovanie a pokročilí môžu skúsiť programovanie v jazyku Python a dokonca sa zúčastniť robotických súťaží.

Keďže knižnice sa stávajú čoraz významnejším kultúrnym, komunitným a vzdelávacím centrom pre širokú verejnosť, cieľom SmartLabov je zvyšovanie záujmu o STEAM oblasti (vedu, techniku, inžinierstvo, umenie a matematiku) u detí a mládeže prostredníctvom hravého vzdelávania v knižniciach.

SmartLab

Intelligentné laboratórium v knižnici

SmartLab vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne nadväzuje na aktivity pôvodnej kreatívnej dielne IT (nielen) pre deti, ktorá bola prvou svojho druhu v Trenčianskom kraji. Prepájala digitálne zručnosti s čitateľskými návykmi.

V našej kreatívnej dielni sa môžete od mája 2025 tešiť na nové formy zážitkového vzdelávania. Popri obľúbených **Micro:bitoch, Ozobotoch, 3D tlači a pyrografických staniach na vypaľovanie do dreva** aktuálne rozširujeme ponuku o **rezací ploter, sublimačnú tlačiareň a termolis**. Najnovšie si budete môcť vyskúšať aj vzdelávaciu zostavu **Legu Educatu Spike Prime** a **programovateľného robota (mBot)**.

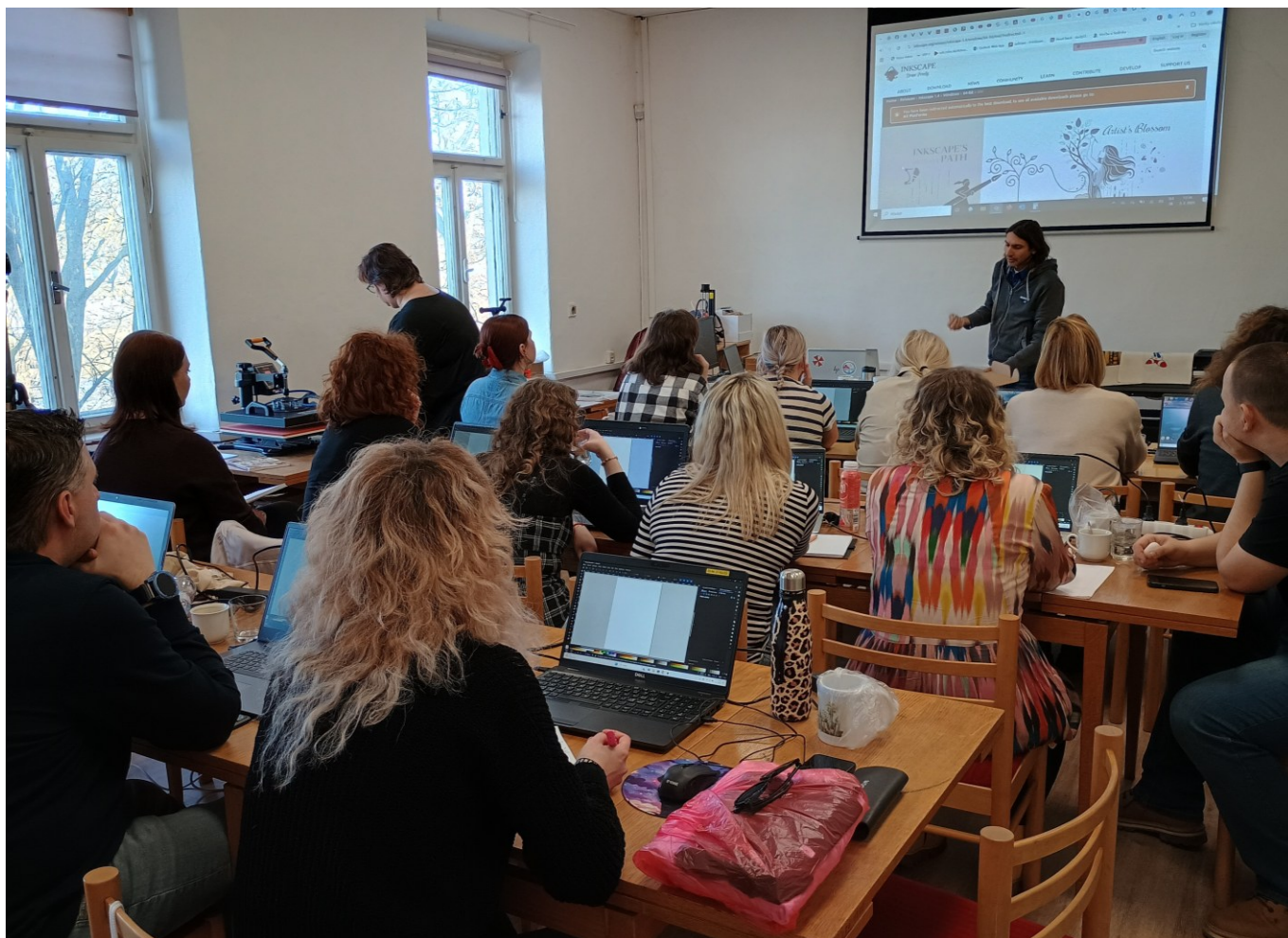
Projekt je realizovaný v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR ako priamo riadenej organizácie Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky v rámci implementácie opatrenia Podporovanie rozvoja inteligentných laboratórií v knižniciach Akčného plánu Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030.

Pre bližšie informácie nás kontaktujte:

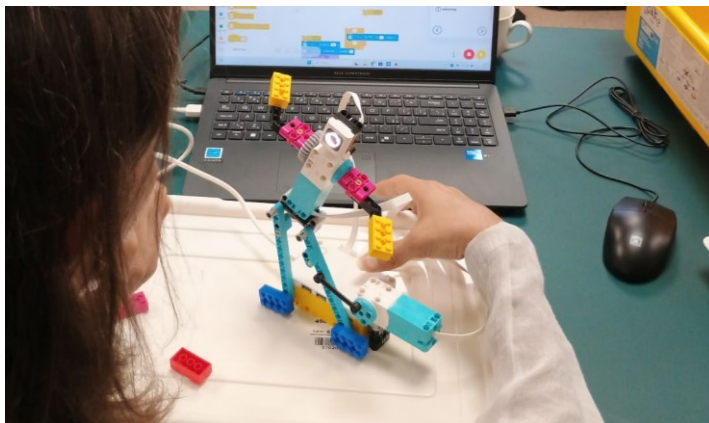
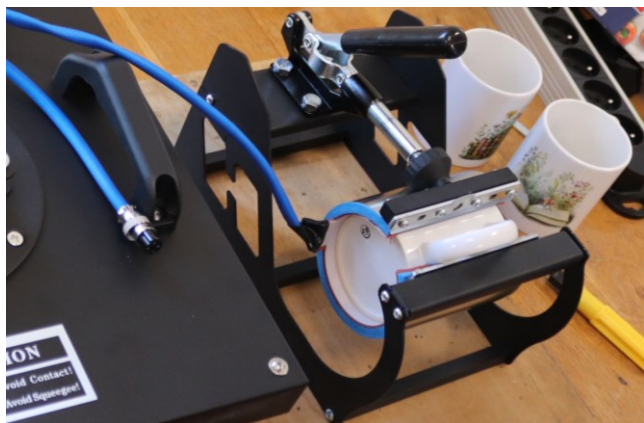
- 032/7708301
- info@vkmr.sk,
- deti@vkmr.sk.

■ REDAKCIA

FOTO: Školenie knihovníkov Trenčianskeho kraja k SmartLabu. Zdroj: archív VKMR

Fotogaléria: SmartLab v trenčianskej knižnici

Zdroj: archív VKMR

FOTO - horný rad zľava:

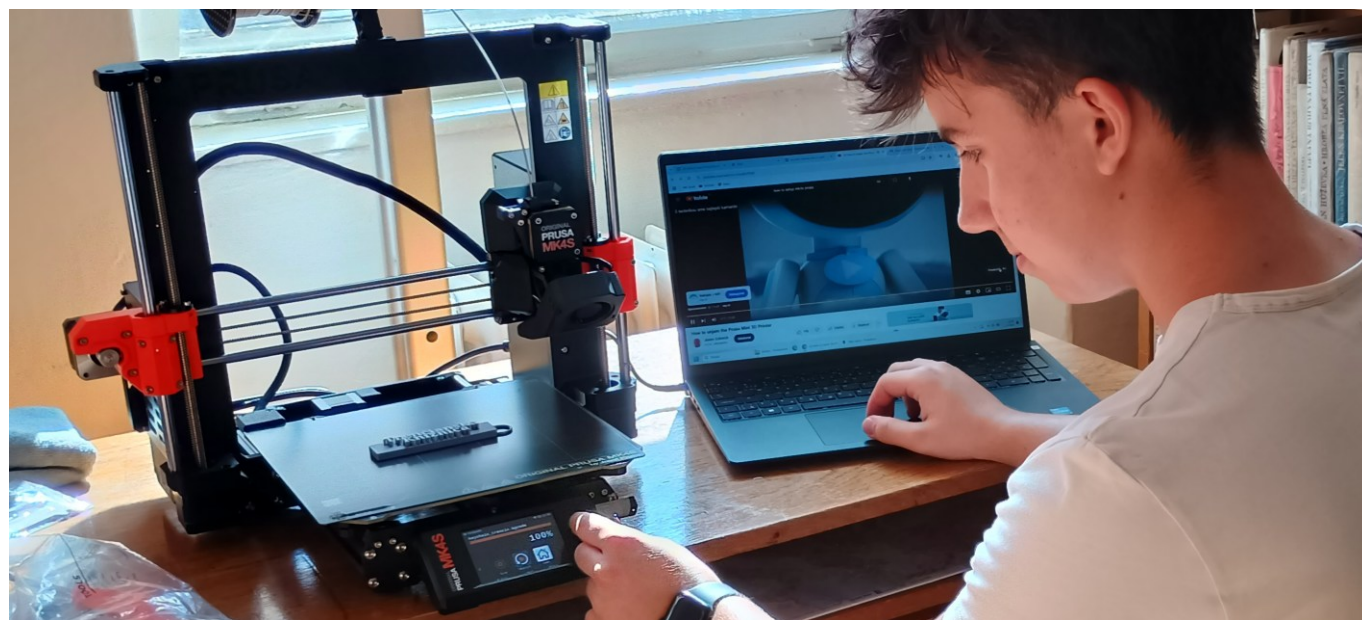
- Sublimačná tlačiareň - potlač hrnčiekov
- Lego Education Spike Prime.

FOTO - spodný rad zľava:

- Rezací ploter na úpravu potlačovej fólie
- Potlač textílií v termolise.

Výsledok potlače tričiek s vlastnou grafikou

FOTO: Brány SmartLabu vo VKMR sú otvorené nielen pre záujemcov o tieto technológie ale aj pre dobrovoľníkov. Zdroj: archív VKMR

ONLINE STRETNUTIE REDAKTOROV KNIHOVNÍCKYCH ČASOPISOV

Dňa 5. marca 2025 sa redakcia zúčastnila na online stretnutí slovenských a českých redaktorov knihovníckych časopisov. Programom sprevádzala PhDr. Renáta Krejčí Salátová, šéfredaktorka časopisu *Knihovna: knihovnícká revue a Knihovna plus* z Knihovníckeho inštitútu Národní knihovny ČR. Stretnutie prebiehalo po prvý raz v online prostredí, predošlé roky sa redaktori stretávali osobne. Harmonogram pozostával z ôsmich prezentácií.

Ako prvý vystúpil **Mgr. Roman Hájek** s prezentáciou *"časopis Čtenář v nové podobě"*. Riaditeľ Středočeské vědecké knihovny v Kladně priblížil okolnosti a priebeh transformácie časopisu, ktorého dlhá a neprerušená tradícia vydávania siaha do roku 1949. Čtenář vychádza s finančnou pomocou Ministerstva kultury ČR a Středočeského kraje. Autor upozornil na priamu finančnú odkázanosť na MK ČR. Medzi stále rubriky časopisu patria: rozhovory, architektúra knižníc, historické periodiká, literárne výročia, „Malé malým“, „Děckaři děckařům“ a iné. Bezplatná online verzia (tlačená je spoplatnená) je dostupná na webe a zahŕňa kompletný obsah tlačeného čísla (aktuálne čísla sú dostupné len pre predplatiteľov), aktuality o dianí z odboru a multimediálny obsah ako napr. videá, podcasty sú v štádiu príprav.

Redakcia pristúpila k rozhodnutiu predĺžiť periodicitu tlačeného média z mesačníka na dvojmesačník. Cieľom je vyššia kvalita obsahu a eliminácia tlaku z mesačných uzávierok. Získaný čas investujú do skvalitňovania webovej stránky <https://casopiscstenar.cz>, nakoľko web si okrem iného vyžaduje aj kompletizáciu archívu časopisu.

Obsahovo sa periodikum zameriava na širokú škálu knižníc a prostredníctvom metodických pracovníkov sprostredkujú informácie aj menším knižniciam. Konkrétne v rubrike s názvom "Malé malým" (v tlačenom vydaní) sa malé knižnice delia o svoje skúsenosti s ďalšími menšími knižnicami.

Druhým prezentujúcim bol **Mgr. Jan Lidmila**, vedúci redaktora časopisu *Duha*, ktorý vydáva a zdarma do knižnic distribuuje Moravská zemská knihovna v Brně (financovaný z dotácií Jihomoravského kraje). Časopis Duha si roku 2026 pripomenie 40. výročie svojho vzniku. Vychádza v tlačenej aj v elektronickej verzii, obe verzie sú identické. Ide o viac než len regionálne periodikum, nakoľko reflektuje aktuálne témy zo sveta knižníc a knihovníctva nielen v Česku, ale i zo zahraničia.

Redakcia časopisu dáva priestor všetkým knižniciam v ČR, ktoré sa chcú prezentovať a poskytnú svoje príspevky na publikovanie. Novinkou je pripravovaný

nový web časopisu, ktorý bude využívať prvky umelej inteligencie.

Zaujímavosťou je, že redakcia časopisu sa aktívne zaujíma aj o neknihovníkov a ich pohľad na knihovnícku činnosť/profesiю. Konkrétne sú to: spisovatelia (prispievajú do časopisu napr. fejtónmi), spolupráca s architektmi, ktorí sa zaoberajú výstavbou/rekonštrukciou knižníc, ľudia zaujímaví pre spoločnosť (odpovedajú na otázku *"Knihovna je...?"*), laici a ich pohľad na knižnicu (odpovedajú na otázku *"Jak bude vypadat knihovna po roce 2050?"*).

Slovenský vedecký a odborný časopis *ITlib* predstavil **PhDr. Jakub Fázik, PhD.**, zástupca šéfredaktora. Ide o recenzovaný časopis, ktorý sa okrem iného venuje aplikácii umelej inteligencie v knihovníctve, stratégií dlhodobej archivácie, digitalizácii, knižničným informačným systémom, inováciám v knižničných službách a praxi a pod.

Vychádza dvakrát do roka (jún, december) a vydáva ho CVTI SR od roku 2001, kedy začal vychádzať piaty ročník. Predtým vychádzal pod názvom *Vedecko-technická knižnica*. Príspevky majú charakter vedeckých a odborných článkov, rozhovorov, správ z podujatí, noviniek, knižných recenzií, reklamy, inzercie.

Časopis taktiež prešiel redizajnom, kedy redakcia začala na titulku umiestňovať tváre významných osobností, s ktorými je v danom čísle publikovaný rozhovor.

Mgr. Alexandra SURÁ, PhD. z Národní lékařské knihovny v Prahe prezentovala časopis *Lékařská knihovna : časopis pro knihovny a informační střediska ve zdravotnictví*, ktorý vychádza od roku 1962 a vydavateľom ktorého je Národní lékařská knihovna. Z hľadiska periodicity vychádza časopis dvakrát ročne ako dvojčíslo a od roku 2009 je distribuovaný iba elektronicky. Cieľovou skupinou sú odborné knižnice, informačné strediská v zdravotníctve, používatelia Národní lékařské knihovny, záujemcovia o odbor knihovníctva a informačnej vedy. Z obsahového hľadiska tvoria periodikum odborné články, aktuality, správy, upozornenia na

konferencie, semináre a iné akcie. Redakčná rada pozostáva zo zamestnancov Národní lékařské knihovny a zasadá štyrikrát ročne.

Ako to už v knižniciach býva, aj v prípade časopisu *Lékařská knihovna*, má každý člen redakčnej rady aj iné pracovné povinnosti v rámci svojej práce. Na tejto skutočnosti sa jednohlasne zhodli všetci redaktori knihovníckych časopisov, ktorí vystúpili v rámci online stretnutia.

Problémy, s ktorými sa redakčná rada stretáva sú: oneskorené odovzdávanie príspevkov autormi, samovoľná zmena kategórie príspevku autorom napr. z článku na správu, nevhodné obrazové prílohy v rozpore s autorským zákonom, nesúlad autorských príspevkov s GDPR, personálne zmeny a absencie v redakcii. K riešeniu uvedených problémov využíva redakčná rada nasledovné prístupy: povzbudzovanie autorov k dokončeniu ich diel, rozposielanie pokynov budúcim autorom príspevkov, overovanie a prípadné zamietnutie obrazových príloh, vzájomné zastupovanie v redakčnej rade - v prípade chorobnosti v redakcii.

PhDr. Renáta Krejčí Salátová vystúpila s príspevkom pod názvom *Práce se začínajícími autory*. Šéfredaktorka pracuje s vysokoškolskými študentmi a s ich už obhájenými záverečnými prácami, priblížila preto svoje skúsenosti so začínajúcimi autormi. PhDr. Renáta Krejčí Salátová vzdeláva študentov v metodike písania článkov, nakoľko táto schopnosť u študentov, ako podotkla, degraduje. Záverečné práce z oblasti knižničnej a informačnej vedy si preštuduje a následne navrhne tému článku, prípadne viac článkov na pokračovanie, ak je téma zaujímavá. Z praktických odporúčaní zdôraznila dobre známu štruktúru článkov vo forme *úvod, jadro, záver*, upozornila na potrebu dodržiavať Harvardský systém citovania a navrhla, aby bol redaktor skôr sprievodcom na ceste k publikovaniu, než mentorom.

S ďalšou odbornou prednáškou vystúpila **Mgr. Michaela Dombrovská, PhD.**, vedúca oddelenia knihovníctva a bohemistiky Slezskej univerzity v Opave. Venovala sa téme *Knihovnícké časopisy při výuce, Opavský knihovník*. Redaktori

Opavského knihovníka prispievajú do knihovníckych časopisov nielen v Česku, ale aj na Slovensku (ITlib, Knižnica).

Autorka príspevku priblížila prácu s knihovníckymi časopismi a so študentmi v rámci výučby na univerzite. Prácu so študentmi na katedre ozrejmila nasledovne: veľa čítajú, učia čítať aj študentov, tvoria, pracujú s textami, učia študentov písať (abstrakty, anotácie, hlavné myšlienky,...), zapájajú redakcie knihovníckych časopisov, prispievajú do časopisov, podporujú a rozvíjajú iniciatívu študentov tvoriť a publikovať, pripravujú budúcich knihovníkov.

Vysokoškolskí pedagógovia iniciatívne oslovujú redakcie knihovníckych časopisov, aby študentom priblížili tvorbu a význam odborných časopisov pre prax.

Upozornila, aby redakcie časopisov neváhali témy opakovať. Študenti sa obmieňajú. Ak redakcia konkrétny článok publikovala napr. pred 2 rokmi môže ho opäť zopakovať. Študenti nepoznajú históriu článkov knihovníckych časopisov. Vyzdvihla, že ako autori krátkych aktualít sú vysokoškolskí študenti výborní adeпти pre redakcie knihovníckych časopisov, apelovala preto na redaktorov, aby im poskytovali priestor na realizáciu.

Hana Heringová a Jakub Šindelář z Národní technické knihovny (NTK) rozprávali o **Perzistentných identifikátorech v časopisech**. NTK je Národným centrom DOI (Digital Object Identifier) a jeho podpory v Českej republike. Národní centrum DOI vzniklo v roku 2023 vďaka projektu CARDS (Operačný program Ján Amos Komenský). Perzistentné identifikátory (PIDs) zjednodušujú prístup k výsledkom výskumu a ďalším entitám v komunikácii vedy. Zaisťujú spoľahlivé prepojenie medzi výsledkom, autorom, inštitúciou, grantom atď., podporujú väčšiu citovanosť a opätovné využitie výskumu. Ide o prepojenia medzi entitou a jej metadátami. PIDs sú trvalé, nemenia sa v čase, šetria nám nielen čas, ale aj financie. Napríklad: ISBN, ISSN, ISMN.

PIDs môžu byť *digitálne objekty* (články, software, audiovizuálne záznamy a pod.), *abstraktné objekty* (organizácie, projekty, granty, konferencie a pod.), *hmotné objekty* (osoby, vzorky, prístroje a pod.). Digital Object Identifier (DOI) je digitálny identifikátor objektov. Jednoznačne a trvale identifikuje rôzne druhy výstupov výskumu v priebehu celého ich životného cyklu. Zjednodušene povedané: odkazy na webové stránky sa menia, domény sa menia, inštitúcie sa premenúvajú, no DOI nás zavedie vždy

FOTO: Vybrané obálky knihovníckych časopisov. Zdroje: itlib.cvtisr.sk, archív VKMR.

na správne miesto. Tak to zostane natrvalo, resp. na veľa rokov. Členmi DOI sú vysoké školy, neziskové organizácie, vydavateľstvá, výskumné organizácie, agentúry financujúce výskum, ktoré sa nachádzajú v ČR a sú zriadené podľa zákonov ČR. Aktuálne je to 12 členských inštitúcií. Národní centrum DOI podporuje implementáciu a efektívne využívanie perzistentného identifikátoru DOI. Sprostredkúva služby registračnej agentúry DataCite (národné konzorcium).

Posledným vstupom bola prednáška **doc. PhDr. Richarda Papíka, Ph.D.**, Slezská univerzita v Opave k téme **Oborové časopisy a študenti knihovnícko-informačných štúdií a jejich učitelé**. Prednášajúci v úvode akcentoval dôležitosť zachovania kontinuity vydávania knihovníckych časopisov a nenarušat túto tradíciu.

Doc. Papík sa ďalej venoval databázam **LISA** - Library and Information Science Abstracts, **LISTA** - Library, Information Science & Technology Abstracts, **KKL** - Databáze knihovnícké literatury. Za mimoriadne prínosnú označil českú databázu KKL, ktorá monitoruje a excerpuje knihovnícke periodiká (aj regionálne), avšak, nie každý o jej existencii vie.

Redakciám knihovníckych časopisov adresoval nasledujúce odporúčania:

- publikujte aj články, ktoré reagujú len na nejakú krátkodobú záležitosť, článok nemusí vzniknúť dva až tri mesiace,
- je potrebné prepojenie študentov KIV s redaktormi knihovníckych časopisov – komunikujte spolu cez e-mail, aj bez pedagóga,
- redaktori, vyberte vhodné témy pre študentov KIV a majte prehľad o ich záverečných prácach (bakalárskych, magisterských,...) v odbore KIV,
- zaujímajte sa aj o záverečné práce študentov z regiónu, v rámci ktorého vaša knižnica pôsobí,
- zaznamenajte digitálnu stopu pre budúceho bádateľa, čiže študenta,
- významná pre študentov a ich vysokoškolských učiteľov je dostupnosť zdrojov v režime open access,
- redaktori + učители + študenti = nekonečná práca, ktorá funguje,
- redaktori môžu ísť iniciatívne v ústrety študentom KIV a ich učiteľom (pripomínať sa a ponúkať študentom priestor na publikovanie, aby vedeli, že daný časopis existuje),
- vynikajúca a zároveň nevyhnutná je online verzia časopisu, ktorou redakcie už takmer bežne disponujú,
- odborné časopisy majú odrážať život v odbore, na monitoring ktorého nie je priestor v iných periodikách.

Na záver doc. Papík poďakoval redaktorom knihovníckych časopisov za ich obdivuhodnú prácu a poprial im do budúcnosti veľa šťastia.

O ČREVNEJ MIKROBIOTE, DUŠEVNOM ZDRAVÍ A MNOHOM INOM ...

Dňa 6. mája 2025 sme mali jedinečnú príležitosť zúčastniť sa prednášky a zapojiť sa do diskusie s MUDr. Jelou Maliarikovou na tému črevnej mikrobioty. Ide o tému, ktorá v spoločnosti výrazne rezonuje vo všetkých vekových úrovniach. Prednáška vzbudila u zúčastnených poslucháčov taký záujem, že sme sa rozhodli v spolupráci s pani doktorkou usporadúvať ďalšie podujatia tohto typu na pravidelnej báze. To, že črevná mikrobiota ovplyvňuje naše fyzické a psychické zdravie je známy fakt. O tom, ako sa môžeme o ňu starať správnou stravou a životným štýlom sme sa rozprávali s psychiatrickou a psychoterapeutkou zameranou na integratívnu psychiatriu, MUDr. Jelou Maliarikovou. Naším čitateľom teraz sprostredkujeme niekoľko informácií, ktoré veríme, že budú nielen zaujímavé, ale v mnohom i podnetné a hodné zamyslenia.

● **Priblížte nám Váš pohľad, ako psychiatricky a psychoterapeutky, na kvalitu duševného zdravia Slovákov.**

Duševné zdravie v civilizovaných krajinách, kam patríme aj my, má tendenciu sa zhoršovať. Zhoršuje sa kvôli viacerým faktorom. Je to náš civilizačný nesprávny životný štýl. Staršia populácia smeruje čoraz viac k demencii, čo veľmi súvisí so životným štýlom. Keď sa pozrieme na mladšiu generáciu, medzi mladými dospievajúcimi ľuďmi narastajú psychické problémy v porovnaní s desaťročím. Dôvodom je to, ako sme celosvetovo neustrážili zavedenie smartfónov. Ide o oblasť, v ktorej máme čo robiť, naprávať čo sa stalo. Napríklad v Spojených štátoch amerických o to usiluje, na celosvetovej úrovni, Jonathan Haidt, ktorý hovorí, že máme deti vrátiť naspäť na zem. Poslali sme deti na Mars, dali sme im do ruky niečo, čo im nepatrí a má to ďalekosiahle následky. Potrebujeme im vrátiť detstvo. Detstvo založené na hre a nie na smartfónoch.

● **Ako postupovať, keď sa rozhodneme zlepšiť svoj životný štýl a prostredníctvom neho dosiahnuť aj zlepšenie kvality duševného zdravia?**

Životný štýl by sa dal rozdeliť do štyroch oblastí – stravovanie, pohyb, spánok, sociálne vzťahy. O každej z týchto štyroch oblastí by sa dalo veľa rozprávať.

Sú tisíce vedeckých štúdií, v ktorých vedci hovoria, že najzdravšia strava je rozmanitá rastlinná strava, ale domáca, nie spracované potraviny. K tomu by sme mali postupne smerovať. Je mi smutno z toho, keď vidím reklamy na rôzne nezdravé jedlá a nápoje. Aj deti potrebujú rozmanitú rastlinnú stravu, čím si budujú zdravý črevný mikrobióm. Nemajú prijímať to, čo zdraviu prospešné baktérie ničí, t. j. umelé sladidlá v nápojoch, cukor. Treba si čítať zloženie výrobkov a pamätať na jednoduché pravidlo, ktoré hovorí, že keď nájdeme na etikete niečo, čo nemáme doma v kuchyni/v špajze, tak by sme to nemali kupovať.

Mali by sme sa oveľa viac hýbať, tráviť čas v prírode. Na to nadväzuje spánok, ktorý je potom kvalitnejší. Niektorí vedci hovoria, že spánok je úplne najdôležitejší z týchto oblastí. Nepodceňujme spánok, učme sa relaxačné techniky. Veľa z toho môže človek urobiť sám v rámci zlepšovania zdravia, čo sa týka prevencie a ak už má nejaké ochorenie, tak môže aj v spolupráci s lekárom zlepšovať svoj životný štýl. Až 80 % liečby by malo byť založené na zmene životného štýlu.

Čo sa týka sociálnych vzťahov, je dôležité obnoviť osobné stretávanie sa tak, ako sme sa napríklad stretli my teraz v knižnici. Zažívame boom sociálnych médií, tie však spôsobujú osamelosť. Ľudia sa prestávajú fyzicky stretávať.

● **Ako by ste charakterizovali vzťah medzi spánkom a zdravou črevnou mikrobiotou?**

Spánok má v tomto vzťahu veľmi významnú pozíciu a to nielen spánok v zmysle jeho dĺžky a kvality, ale celkovo cirkadiánnny rytmus. Prvé pravidlo, keď chceme zlepšiť svoj spánok je, chodiť spať a vstávať v tom istom čase. Celé telo, jeho zdravie je závislé od fungovania cirkadiálneho rytmu. Rovnako niektoré črevné baktérie sa v bdelom stave vyskytujú vo vyššom počte a v noci je ich naopak menej. Druhy baktérií sa menia počas dňa, noci, spánku. Baktérie majú iný životný cyklus ako my, reprodukujú sa každých 20 minút a vedia veľmi rýchlo zmeniť svoje počty.

● **Mohli by ste nielen ako odborníčka, ale zároveň ako matka štyroch detí odovzdať našim poslucháčom radu, ako správne postupovať, keď ich deti prejavia záujem o mobil, počítač, resp. iné elektronické zariadenia?**

Môžem odporúčať už spomínaného Jonathana Haidta, vychádza už aj jeho kniha Generace úzkosti. On dáva presný návod, napríklad smartfón až od 16 rokov. Na základných a na stredných školách by elektronické zariadenia vôbec nemali byť.

Vrátiť deti naspäť, prestať sa ako rodičia neustále báť a dovoliť deťom fyzickú hru, aj takú riskantnú. Rodičia majú deti oveľa viac doma, ako keď sme boli my deťmi. Jonathan Haidt sa na svojich prednáškach rodičov pýta, kedy išli prvý raz

niekam sami, napríklad do mesta. Rodičia sa pousmejú a povedia, keď som mal 6 - 7 rokov. Vzápätí im položí otázku, kedy prvý raz pustili svoje dieťa, aby išlo niekam samé. Rodičia uvádzajú vek 12 rokov. Prestaňme sa báť a púšťajme deti viac do sveta.

● **Na záver by som bola rada, keby sme rodičom, starým rodičom odovzdali kľúčovú myšlienku od Vás, ako môžu oni sami prispieť k zvýšeniu psychickej odolnosti svojich detí, vnúčať?**

V prvých rokoch života si dieťa buduje tzv. vzťahovú väzbu, attachment. Deje sa to podľa toho ako ten, kto sa o dieťa stará, odpovedá na jeho potreby. Ak sú v neustálom kontakte (matka-dieťa), tak si dieťa vytvára tzv. bezpečnú vzťahovú väzbu a to je základ duševného zdravia.

Nervový systém dieťaťa sa vyvíja až do 25 rokov. Na to by mali rodičia myslieť a byť stále rodičmi + dospelými.

Dospelý človek by mal mať nervový systém vyvinutý, to znamená, že je v rovnováhe, ale dieťa, keď sa čokoľvek stane, sa veľmi rýchlo vychýli, napr. sa zľakne a začne plakať, bojí sa a podobne. Na to sme tu my, dospelí, aby sme dieťaťu pomohli zregulovať sa, a to tak, že mu dovolíme, aby sa nám zdôverilo, vyžalovalo sa. Byť stále ten bezpečný prístav pre dieťa, nezlahčovať jeho emócie, nevy-smievať sa mu.

Dovoľme dieťaťu uvedomiť si vlastné emócie a naučiť ho tak, že emócie sú v poriadku a viem si ich zregulovať. Tým, že dospelý je už zregulovaný - pokojný, sa dokáže upokojiť aj dieťa. Je dôležité, aby sa deti učili pracovať s emóciami a postupne sa tak z nich vyvíjali sebavedomejší ľudia. Minimalizujú sa tým traumy, ktoré sa môžu postupne nabaľovať a v dospelosti sa prejavujú ako duševná porucha.

Pani doktorke ďakujeme za rozhovor a tešíme sa na ďalšie inšpiratívne stretnutia.

■ **GABRIELA ŠEVČÍKOVÁ**
Foto: archív VKMR

PREČÍTALI SME ZA VÁS – ZAUJÍMAVÉ NOVINKY ZO SVETA KNIŽNÍC

Slovanská knižnica

V minulom roku si Slovanská knižnica pripomenula 100. výročie založenia a pri tejto príležitosti roku 2023 bola v Čechách vydaná kniha Slovanská knihovna 1924-2024, ktorú má Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne vo svojom knižničnom fonde.

Slovanská knižnica bola založená r. 1924 a od roku 1958 tvorí súčasť Národnej knižnice Českej republiky.

Slovanskú knižnicu v súčasnosti vyhľadávajú českí i zahraniční bádatelia.

In BABKA, Lukáš. *Slovanská knihovna 1924-2024 : (průvodce po dějinách, fondech a službách) = The Slavonic Library, Prague 1924-2024 : (a guide to its history, funds and services)*. První vydání. Praha: Národní knihovna České republiky - Slovanská knihovna, 2023. 333 strán : Publikace Slovanské knihovny ; 88. ISBN 9788070507926.

Digitálny wellbeing

Digitálny wellbeing (informačná hygiena) stojí na kybernetickej bezpečnosti, informačnej gramotnosti a digitálnej resiliencii (súbor opatrení a prevencie pre pestovanie správnych informačných a zdravých životných návykov) a vyžaduje si zameranie na fyzickú i mentálnu odolnosť človeka a je výsledkom postupne budovaných návykov. Pomôcť ľuďom vytvárať správne návyky môžu i knižnice. Pre digitálny wellbeing bolo vypracovaných 10 základných pravidiel. Desatoro pre digitálny wellbeing

1. Každá správa má v sebe informáciu a emóciu v rôznom pomere. Ak prevažuje emócia, je pravdepodobné, že sa jedná o informačnú manipuláciu.
2. Overujte zdroj. Vždy.
3. Zvážte, aký oznam, komu a ako budete vytvárať alebo zdieľať.
4. Vzdelávajte sa a nebojte sa novínok.
5. Dbajte na rovnováhu digitálneho a reálneho sveta.
6. Doprajte si digitálny detox – z času na čas sa úplne „odpojte“.
7. Dbajte na odpočinok, oddychnutý človek lepšie zvláda kognitívne skreslenia.
8. Starajte sa o seba po všetkých stránkach.
9. Ak si neviete s niečím poradiť, skúste využiť knižnice.
10. Čítajte. Čítanie pôsobí na celkovú odolnosť.

Zdroje:

Dombrovská, Michaela: *Digitálny wellbeing v kontextu*. In Čtenář, 2024, roč. 76, č. 11, s. P1

Dombrovská, Michaela: *Desatero pro digitální wellbeing*. In Čtenář, 2024, roč. 76, č. 11, s. P2-P3

Nová stratégia IFLA

IFLA, najväčšia svetová knižnícka asociácia, publikovala novú Stratégiu na obdobie 2024-2029 (<https://www.ifla.org/units/strategy/>). Vychádza z vízie, ktorá zdôrazňuje, o čo sa knižnice vo svete snažia – udržateľnú budúcnosť pre všetkých prostredníctvom znalostí a informácií.

Stratégia sa zameriava na tri oblasti. Oblasti dopadu: knižnice prepojené a plné energie cez živé, globálne profesionálne komunity, knižnice ako uznávaní, zastúpení a oceňovaní partneri, knižnice ako inštitúcie realizujúce zmysluplné zmeny na všetkých úrovniach.

Zdroj: Pillerová, Vladana: *Nová strategie IFLA zdůrazňuje spolupráci, partnerství a vzdělávání*. In Čtenář, 2024, roč. 76, č. 12, s. 433-434

Knižnice na Filipínach ohrozené katastrofami

Knižnice na Filipínach často ohrozujú katastrofy, či už spôsobené prírodnými živlami alebo človekom. Väčšina filipínskych knižníc na tieto situácie nie je pripravená a nemá žiadne krízové plány. Niektoré knižnice zaviedli základné núdzové protokoly (poplašné systémy, núdzové sady) a niektoré majú dokonca poistenie majetku. Filipíny majú viac ako 7 600 ostrovov a nachádzajú sa v pásme tropických cyklónov a vulkánov, sú teda vysoko náchylné k prírodným katastrofám. V krajine v roku 2010 prijali Zákon o riziku katastrof. Hoci je tu i Zákon o ochrane kultúrneho dedičstva z roku 2019, stále chýba konkrétne opatrenie a jasné implementačné rámce pre ochranu kultúrnych statkov. Medzinárodné knižnícke organizácie vrátane IFLA neustále zdôrazňujú plánovanie bezpečnostných opatrení pred katastrofami a tlačia na politikov rôznych krajín, aby potrebné opatrenia prijali. Pre knižnice je zásadná ochrana budov, zbierok, personálu a používateľov. Vedenie knižnice musí identifikovať a vyhodnotiť existujúce riziká, minimalizovať ich, preškoliť personál v tejto oblasti a maximálne sústrediť svoje úsilie na ochranu životov. Po katastrofe musí vedenie knižnice začať s obnovou minimálnych služieb a potom metodicky pracovať na obnovení normálnej prevádzky. Manažment knižníc musí byť preškolený v komplexnom prístupe vo zvládaní katastrof, zabezpečení bezpečnosti a trvalej funkčnosti knižníc.

Zdroj: IFLA Journal, roč. 50, č. 2, Jún 2024, s.322-340

Vplyv umelej inteligencie na informačnú gramotnosť (nemecké knižnice)

Nemecké knižnice riešia podobne ako ďalšie informačné inštitúcie, vplyv umelej inteligencie na informačnú gramotnosť. Nemeckí knihovníci využívajú už teraz nástroje umelej inteligencie ako ChatGPT, Perplexity alebo Research Rabbit a sú ohrození ich možnosťami, ktoré ponúkajú v oblasti generovania nápadov, výskumu a kreativity. Rovnako, ako ďalší informační profesionáli sú však neistí, v akých procesoch možno umelú inteligencia využívať. Knižnice tiež stoja pred otázkou, čo pre ne bude nástup umelej inteligencie znamenať a ako tomu prispôbia svoje služby, aby boli aj naďalej udržateľné. V dobe umelej inteligencie sa stávajú kľúčovými zručnosťami ako kritické myslenie, sebareflexia a informačná gramotnosť. Študenti na univerzitách musia byť schopní posúdiť spoľahlivosť informácií, vyhnúť sa plagiátorstvu a byť si istí výsledkami svojho výskumu. Generatívna umelá inteligencia sa teraz ukazuje ako nedeliteľná súčasť všetkých krokov v rámci procesu výskumu a publikovania. To zvyšuje nároky na zabezpečenie kvality vo výučbe. Zásadnú rolu tu budú hrať univerzitné knižnice, ktoré sú tradične zodpovedné za výučbu informačných zručností a môžu pomôcť vo veľkej miere s hladkou integráciou umelej inteligencie do vzdelávacích a výskumných procesov. Naviac sa otvárajú knižniciam príležitosti viac sa uplatniť v rámci akademického prostredia. Ak má byť aj naďalej zaručená vysoká kvalita vedeckej integrity a informačnej bezpečnosti, musia študenti získať potrebné zručnosti. Knižnice musia ponúkať kurzy pre študentov a pedagógov o používaní nástrojov umelej inteligencie pri akademickom publikovaní. Dôležitá je i téma plagiátorstvo verus umelá inteligencia, kde tiež musia zohrať významnú a pozitívnu rolu akademické knižnice.

Zdroj: BuB Forum Bibliothek und Information, roč. 76, č. 1, 2024, s. 240-241

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍČ V OKRESOCH BÁNOVCE N/B, MYJAVA, N. MESTO N/V, TRENČÍN ZA ROK 2023 V POROVNANÍ S ÚDAJMI ZA ROK 2022

Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc poskytl Národné osvetové centrum v Bratislave, ktoré je koordináciou a zabezpečením všetkých úloh a povinností súvisiacich s výkonom štatistického zisťovania v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov poverené na základe rozhodnutia ministra kultúry č. 7/2014 zo dňa 29. mája 2014. Vybrané štatistické ukazovatele za rok 2023 sú uvedené v tabuľkách ako prvé v porovnaní s údajmi za rok 2022, ktoré sa nachádzajú pod nimi. Údaje za rok 2024 sa práve spracovávajú a prinesieme ich v budúcom čísle.

Sieť knižníc a knižničný fond

Okres	Knižnice spolu/ knižnice poskytujúce služby	z toho krajských/ mestských/ obecných knižníc	Knižnice, ktoré prerušili činnosť	Zrušené knižnice	Knižničné jednotky	Ročný prírastok k. j. spolu	z toho kúpou	Úbytky
Bánovce n/B	21/21	0/1/20	0	0	103 953	1 502	754	252
	20/20	0/1/19	0	0	100 050	1 470	881	7 258
Myjava	9/9	0/2/7	0	0	89 153	516	343	32
	10/9	0/2/7	1	0	88 669	680	441	0
N. Mesto n/V	27/26	0/2/24	1	0	261 170	2 320	1 102	703
	25/25	0/2/23	0	0	255 944	2 091	1 275	3 509
Trenčín	30/30	1/2/27	0	0	449 377	12 352	10 580	14 813
	31/30	1/2/27	1	0	448 527	11 855	10 487	11 020

Výpožičky a služby

Okres	Výpožičky spolu	z toho odbor. literatúry pre dosp.	z toho krásnej literatúry pre dosp.	z toho odbor. literatúry pre deti	z toho krás- nej literatúry pre deti	z toho periodík	Počet študij. a čit. miest	Počet prevádz. hodín pre verejnosť za týždeň
Bánovce n/B	73 822	8 426	42 435	2 784	16 772	3 405	120	79,00
	77 657	12 505	42 986	3 097	16 236	2 833	127	79,50
Myjava	25 938	1 427	18 322	343	4 762	1 084	68	72,50
	26 357	1 480	18 540	281	4 707	1 349	68	72
N. Mesto n/V	195 168	83 846	70 547	12 954	22 352	5 469	283	165,50
	185 301	78 712	70 900	9 489	18 473	7 727	275	169,50
Trenčín	302 190	61 991	116 968	15 834	75 118	32 279	458	282,50
	282 087	59 370	113 103	13 858	65 634	30 122	466	270,42

Používatelia služieb knižnice, návštevníci, podujatia, internet, PC

Okres	Aktívni používatelia spolu	z toho aktívni používatelia do 15 rokov	Podujatia	Návštevníci knižnice	Knižnice s pripojením na internet	Počet PC pre verejnosť s internetom
Bánovce n/B	1 706	851	188	20 034	9	4
	1 986	1 017	184	21 815	9	4
Myjava	1 125	473	102	9 266	3	5
	1 098	460	66	7 277	3	5
N. Mesto n/V	2 897	1 094	166	35 720	14	6
	2 791	1 000	172	33 393	13	6
Trenčín	10 646	3 895	674	139 356	22	36
	10 286	3 712	576	119 602	21	27

Ekonomické ukazovatele

Okres	Príjmy (výnosy)	z toho z rozpočtu obce, VÚC	z toho výnosy z vlastnej činnosti	z toho tuzemské granty	Výdavky (náklady) na činnosť	z toho na nákup knižnič. fondu	Kapitálové výdavky
Bánovce n/B	126 492	118 101	2 841	5 500	125 077	11 491	231 995
	119 247	58 272	3 361	7 408	122 237	10 532	0
Myjava	59 123	55 813	1 810	1 500	59 208	5 593	0
	52 727	44 135	1 792	6 800	52 154	8 203	0
N. Mesto n/V	227 038	214 251	9 644	3 000	231 022	12 511	0
	227 446	212 800	9 696	4 950	234 859	14 748	12 147
Trenčín	1 320 308	1 259 406	32 513	20 750	1 383 228	132 163	8 580
	1 242 392	1 189 039	29 823	23 030	1 288 244	126 187	0

Osoby zabezpečujúce činnosť knižnice*

Okres	Osoby zabezpečujúce činnosť knižnice spolu	z toho zamestnanci	z toho osoby, s kt. bola uzatvorená dohoda o práci vykonávanej mimo prac. pomeru	z toho dobrovoľníci (osoby bez nároku na mzdu, honorár)
Bánovce n/B	20,83	4,83	8	8
	21,25	5,25	9	7
Myjava	10,28	3,28	6	1
	8,31	2,31	6	0
N. Mesto n/V	22,74	10,74	9	3
	23,83	10,83	11	2
Trenčín	67,91	50,91	15	2
	69,47	49,47	17	2

SEMINÁR TLIB – TRENDS IN LIBR@RIES 2025

V dňoch 13. a 14. mája 2025 sa konal 24. ročník odborného seminára pre knihovníkov a informačných špecialistov TLib na tému *Budúcnosť knižníc: umelá inteligencia a inovácie na ceste od vízií k praxi*. Pracovníci Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne sa zúčastnili stretnutia knihovníkov a informačných špecialistov v oba dni. 13. mája otvoril seminár a jeho dopodrobnejším programom sprevádzal PaedDr. Ivan Očenáš, PhD., ktorý pracuje v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici (ŠVK BB) na pozícii vedúceho Oddelenia výskumu a bibliografie. Z príspevkov, ktoré na seminári odzneli, sme pre našich čitateľov vybrali niekoľko zaujímavých, inšpiratívnych informácií, ktoré môžu byť zároveň podnetom pre zamyslenie sa nad našou profesiou.

Ako prvý vystúpil **prof. PhDr. Jaroslav Šušol, PhD.** z Univerzity Komenského v Bratislave s prednáškou na tému *Mapovanie cesty umelej inteligencie – vývoj, trendy a aplikácie v knižniciach*.

Predstavil umelú inteligenciu (AI) ako oblasť štúdia a súbor technológií, ktoré sa zaoberajú vytváraním systémov schopných vykonávať úlohy, ktoré zvyčajne vyžadujú ľudskú inteligenciu.

Medzi hlavné oblasti umelej inteligencie patrí ukladanie a spracúvanie poznania, uvažovanie, riešenie problémov, vnímanie, rozpoznávanie a produkcia reči, učenie sa, plánovanie, schopnosť manipulovať a hýbať s objektmi. Umelá inteligencia nie je len to, za čo ju väčšina laických používateľov považuje, t. j. aplikácie typu ChatGPT, Tally atď., ktoré nám generujú výstupy. O AI môžeme hovoriť ako o komplikovanejšej technológii, ktorá sa snaží napodobňovať základné procesy ľudskej mysle.

V otázke problematiky AI gramotnosti zosumarizoval prof. Šušol 5 základných oblastí, ktoré môžu byť vnímané problematicky v súvislosti s využívaním a fungovaním systémov AI – *etické a sociálne dilemy* (predsudky a diskriminácia, autonómia a ľudský dohľad), *súkromie a bezpečnosť* (dezinformácie, masové sledovanie a využívanie údajov, deepfakes a dezinformácie), *právne a politické výzvy* (duševné vlastníctvo a obsah generovaný AI, globálna nerovnosť a koncentrácia moci AI), *vplyv na ľudí a zmeny v profesijnej sfére* (dehumanizácia služieb, erózia ľudských zručností a kritického myslenia, znižovanie počtu pracovných miest), *environmentálne otázky* (spotreba energie, spotreba vody na chladenie, materiálové stopy).

Na záver svojho príspevku zdôraznil dôležitú úlohu a poslanie knižníc, ktoré majú zodpovednosť vo vzťahu k svojim používateľom, aby ich naučili ako využívať nástroje AI. Vzdelávať ich, že nemôžu veriť vždy v plnom rozsahu AI a pracovať s AI tak, aby sme overovali výstupy, ktoré dostaneme a boli sme schopní tieto informácie využiť v prospech nás všetkých.

Riaditeľka Verejnej knižnice Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici, **Mgr. Iveta Babjaková** predstavila tému *Umelá inteligencia v knižnici: partner alebo súper? Pohľad na kľúčové témy z publikácie IFLA: New Horizons in Artificial Intelligence in Libraries a ich aplikácia v našom kontexte*.

Prednášajúca v krátkosti predstavila IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), ktorá je vrcholným medzinárodným orgánom, ktorý zastupuje záujmy knižníc a informačných služieb a ich používateľov. Ďalej sa vo svojom príspevku zameriavala na publikáciu IFLA: Nové horizonty umelej inteligencie v knižniciach, ktorá bola vydaná 16. 12. 2024.

Zdôraznila, že problematika AI, ktorou sa v knižniciach zaoberáme je problematikou celej spoločnosti, nielen knihovníkov a knižníc.

Otázky týkajúce sa používania umelej inteligencie v knižniciach sú rozdelené do 4 oblastí:

1. *Investície do rozvoja a vzdelávania zamestnancov* - investície do rozvoja a vzdelávania zamestnancov sú prvoradé. Príklad z praxe: všetci knihovníci vo Verejnej knižnici Mikuláša Kováča musia vedieť pracovať s AI a raz za štvrtrok absolvujú pravidelné školenia v oblasti používania umelej inteligencie spojené s workshopom.

2. *Etické zvažovanie* - ochrana súkromia a bezpečnosti používateľov v knižnici.

3. *Strategické plánovanie, spolupráca* - zamerané na praktické využitie umelej inteligencie v knižniciach – knižnice a knižničné asociácie môžu interagovať s výskumníkmi a vývojármi AI s cieľom vytvárať aplikácie špecificky pre použitie v knižnici.

4. *Neustále sledovanie vývoja v oblasti AI a súvisiacich politík* - čím žije knižnica, tým žije aj celá spoločnosť. Je životne dôležité, aby knižnice a knihovníci rozvíjali odborné znalosti v oblasti AI a jej aplikácií, aby boli schopní poskytovať nové, špičkové informačné služby komunitám, ktorým slúžia.

„Inovácie nie sú ich silnou stránkou“: *umelá inteligencia ako príležitosť pre knižnice*. Na túto tému prednášala **Mgr. Zuzana Struháriková, PhD.** zo Slovenskej národnej knižnice v Martine.

Charakter práce predurčuje knihovníkov a informačných pracovníkov k tomu, aby disponovali adekvátnymi znalosťami v oblasti informačnej, digitálnej gramotnosti a aby boli schopní napĺňať informačné potreby svojich používateľov, a to aj s využitím dostupných nástrojov umelej inteligencie.

V rámci svojho vývoja prešli knižnice viacerými míľnikmi, ktoré boli reakciou na rôzne technologické zmeny a spoločenské udalosti (nástup internetu, online katalógy, sociálne siete, opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19), kedy knižnice dokázali, že sú schopné prispôbovať sa novým podmienkam a zabezpečovať kontinuitu poskytovania knižnično-informačných služieb.

V súvislosti s AI je nevyhnutné, aby aj samotný personál knižnice disponoval adekvátnymi zručnosťami a znalosťami umožňujúcimi využívanie nástrojov umelej inteligencie. Hlavnými bariérami zavádzania AI v knižniciach, ktoré bránia vzdelávaniu knihovníkov v našich podmienkach je nedostatok finančných prostriedkov a minimum príležitostí na vzdelávanie. Nezaškolený personál spôsobí následný pokles úrovne knižnice. Ide o cyklus dôsledkom ktorého je stagnácia knižníc.

V súčasnosti sa čoraz viac hovorí o vytvorení „komisií“, ktoré by pozostávali z relevantných zamestnancov knižníc, ktorí by sa podieľali na návrhu implementácie a využívaní umelej inteligencie v knižničnom prostredí. Kľúčovou však zostáva spolupráca medzi tvorcami nástrojov AI a knižnicami a sledovanie trendov v oblasti AI nielen na národnej, ale i medzinárodnej úrovni.

V príspevku *Umelá inteligencia (AI) a inteligentný knihovník* poukázala **PaedDr. Darina Obušeková, PhD.** z Univerzitnej knižnice Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach na zmenu

úlohy knihovníka a tzv. soft skills knihovníkov, ktoré sú dôležitejšie než kedykoľvek predtým.

V profesii knihovníka registrujeme posun v úlohe knihovníka od pasívneho správcu knižničných fondov k aktívnemu sprostredkovateľovi relevantných informácií. Dôležitou zložkou tohto posunu je aktívny sebarozvoj knihovníka, ktorý determinuje kvalitu služieb smerom k používateľovi, ale aj k sebe samým. Efektívna práca knihovníka je postavená na jeho mäkkých zručnostiach, všeobecnej inteligencii a emocionálnej inteligencii.

Soft skills knihovníka pri použití AI: vecná komunikácia (odovzdať personalizovanú odpoveď na otázku používateľa), empatia (schopnosť nadväzovať a udržiavať pozitívne vzťahy, tímová spolupráca), kreatívny empatický prístup k riešeniu problémov a neštandardných situácií, úspora času a energie, ochota prispôbiť sa novým technológiám a zmenám v knižničných službách či požiadavkám používateľov, ochota učiť sa, inovatívnosť a otvorenosť zmenám, prijímanie nových nápadov, technológií a postupov.

Podľa PaedDr. Dariny Obušekovej, PhD., môže mať AI pre knižnice nasledujúce prínosy: zautomatizovanie rutinných úloh, efektívne spracovanie veľkého množstva dát, správa knižničných katalógov, optimalizovanie interných procesov, zlepšenie používateľských skúseností pri vyhľadávaní a správe informácií, zefektívnenie spracovania textových a obrazových dát, analýza trendov a odporúčanie zdrojov na základe preferencií používateľov.

Nástroje AI na vyhľadávanie informácií: Semantic Scholar, Yewno Discover, Ex Libris Primo, Elasticsearch a Apache Solr.

V súčasnosti sú rozšírené chatboty a virtuálni asistenti v knižniciach. Chatboty spájajú svet knižnice s okolitým svetom. Dokážu komunikovať s návštevníkmi knižnice, odpovedať na ich otázky a poskytovať informácie o dostupnosti kníh, otváracích hodinách knižnice a o ďalších službách.

Vďaka umelej inteligencii majú knižnice možnosť nielen zrýchliť, zefektívniť a uľahčiť administratívne procesy, s čím prichádza spokojnosť knihovníka, ale aj skvalitniť používateľský zážitok.

S prezentáciou *Lesk a bieda četbotov v prostrediach knižníc* vystúpil **Mgr. Milan Regec, PhD.**, Vydavateľstvo Stimul, Bratislava.

Chatboty nie sú novinkou, tieto nástroje pomáhajú v knižniciach už desaťročie. Prvý chatbot bol napísaný v roku 1966 a bol známy pod názvom ELIZA. Išlo o jednoduchý počítačový program, ktorý viedol s používateľom konverzáciu. Fungoval na princípe, na ktorom chatboty fungovali až do masívneho nástupu veľkých jazykových modelov. LLM - Large Language Model drasticky zmenili očakávania používateľov.

Medzi bežné chyby pri nasadení a údržbe chatbota patrí predovšetkým jeho predčasné nasadenie, nereálne očakávania, zanedbanie priebežnej aktualizácie, nereálne metriky, zameranie na jediný prípad použitia, financie, potreby vs. priority.

Ak knižnica uvažuje nad chatbotom je nevyhnuté, aby najskôr skontrolovala a dala do poriadku nástroje, ktorými už disponuje – web knižnice, online katalóg, Facebook, Instagram,... Ďalej by si mala žiadať VPAT - Voluntary Product Accessibility Template ako doklad a neveriť jej, nechať si riešenie otestovať profesionálmi. Nezabúdať na opatrnosť v otázke GDPR.

Zdroj obrázka: sakba.sk

Budúcnosť patrí lokálnym LLM. Dôležité je, aby knižnice investovali do svojho personálu, lebo ten, kto má prvý začať používať umelú inteligenciu sú knihovníci, majú si ňou pomáhať pri svojej práci.

Katalóg je miesto, kde chatovací nástroj skutočne patrí, no dôležitá je postupná implementácia AI a jej testovanie. Úlohou chatbota je skvalitňovať služby knižnice, nemá to byť spôsob ako šetriť na personále, ale ako do neho investovať. Najväčším pokladom knižnice je stále knihovník. Bez knihovníka by knižnica nemala komu slúžiť.

AI len zdôrazňuje dôležitosť knihovníka, nakoľko z knihovníkov sa postupne stanú supervízori, implementátori a kurátori AI a to je bod, do ktorého sa musíme všetci dostať.

Téme *Použitie AI na prevod otázky čitateľa na štruktúrované vyhľadávanie v OPAC* sa vo svojej prednáške venoval **Mgr. Ján Grman, PhD.**, SVOP, s. r. o., Bratislava.

Veľké jazykové modely (LLM) zásadne menia spracovanie prirodzeného jazyka a otvárajú nové možnosti pre knižničné a informačné systémy. Ich dostupnosť umožňuje vytvárať pokročilé nástroje na efektívne spracovanie používateľských otázok v online katalógoch (OPAC) ale aj pri katalogizácii a ďalších automatizovaných činnostiach.

Spoločnosť SVOP vyvíja a testuje tieto technológie v systémoch INFOGATE a BIBLIB. Praktické testy ukazujú úspešnú implementáciu a naznačujú ďalšie možnosti rozvoja služieb pre knižnice. Preukázalo sa, že AI zlepšuje výsledky vyhľadávania a zvyšuje efektívnosť práce knihovníkov. Služby postupne dopĺňajú do všetkých systémov (CRZP, CREPČ, BIBLIB, INFOGATE).

AI prináša vyššiu presnosť, rýchlosť a užívateľský komfort pri práci s knižničnými katalógmi a informačnými službami, podporuje aj kontrolu a korekciu bibliografických údajov, automatické sumárovanie textov a generovanie kľúčových slov. Sémantické vyhľadávanie (hlbšie pochopenie obsahu dokumentov) je predmetom intenzívneho výskumu. Sémantické vyhľadávanie využíva AI na hľadanie podľa významu, nie len zhody kľúčových slov, čo zvyšuje presnosť a relevanciu výsledkov.

Výhody integrácie do knižnično-informačných systémov: vyššia presnosť a relevancia vyhľadávania, efektívnejšia správa bibliografických metadát, schopnosť odpovedať na komplexné otázky presahujúce jednoduché kľúčové slová.

AI a veľké jazykové modely (LLM) zásadne menia knižnično-informačné systémy a spôsob, akým s nimi pracujeme. Budúcnosť služieb smeruje k inteligentným, užívateľsky prístupným a vysokovýkonným systémom s hlbšou integráciou AI, ktorá bude aktívne formovať spracovanie, uchovávanie a sprístupňovanie informácií.

Zástupca firmy Tritius Solutions, a. s., Brno (Česká republika) **Ing. Jiří Šilha** rozprával o *Využití AI v moderním knihovnickém systému Tritius*.

V úvode predstavil KIS Tritius ako moderný, kompletne webový knihovnícky systém a bližšie informoval o spolupráci Tritius Solutions, a. s. s firmou Natrix.ai a TUL.

Konkrétne ide o vývoj nových modulov RECOM a RAGAI, ktoré budú súčasťou KIS Tritius. Motiváciou firmy sú rastúce nároky čitateľov na pohodlie, výkon hľadania, personalizáciu vyhľadávania, potreba efektívnej orientácie vo fonde knižnice a podpora práce knihovníka. Cieľom nie je nahradiť odborný personál knižnice umelou inteligenciou, ale byť pomocníkom knihovníkov, ušetriť im čas, aby sa mohli viac venovať napr. rešeršiam, riešeniu zložitejších úloh atď.

Modul RECOM - priamo v katalógu odporúča čitateľom tematicky podobné dokumenty, pracuje na pozadí, bez potreby interakcie (nejde o chatbot). Limity predstavujú beletria a poézia, abstraktné témy a kvalita dát (nemôžeme očakávať vynikajúce výsledky, ak nemáme kvalitné dáta).

Modul RAGAI – vyhľadávanie v prirodzenom jazyku, hlasový aj textový dopyt. Spoločné rysy: vektorizácia, AI, práca s reálnymi dátami knižníc, SW sebestačnosť.

Prínosy pre knižnice môžeme definovať ako úsporu času knihovníkov s vysvetľovaním, väčšiu prístupnosť fondu knižníc, rozšírenie katalógu bez zásadných zmien systému.

V závere prednášky upozornil Ing. Šilha aj na súvisiace výzvy a riziká. Predovšetkým ide o kvalitu vstupných dát, ktorá limituje výkon, „neomylnosť AI“ – potreba odborného dohľadu, etické otázky a ochranu súkromia.

Na úvod programu druhého dňa konferencie, 14.5.2025, odznel pomocou audiovizuálneho záznamu príspevok **Dai Chen** z Shanghai Library v Číne, v ktorom v angličtine priblížila *Praktické aplikácie umelej inteligencie v Šanghajskej knižnici*, kde okrem iného predviedla aj samočinných robotov, ktoré okrem schopnosti odpovedať im na bežné otázky asistujú aj fyzicky pri manipulácii s knhami.

Ďalším vystupujúcim bol **Mgr. Norbert Végh** (Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči) vystúpil s príspevkom *Využívanie AI pri sprístupňovaní zvukových kníh a časopisov v knižnici*, v ktorom predstavil výsledky spomenutej knižnice, teda transformáciu databázy DIKDA – časti obchodne nedostupných diel v počte cca 1,3 milióna dokumentov z PDF do MP3 pre nevidiacich a slabozrakých, kde si pri

prehrávaní zvukových nahrávok môže znevýhodnený poslucháč zvoliť mužský alebo ženský hlas alebo rýchlosť čítania.

Igor Šovčík (spoločnosť BitGuard) predstavil v príspevku *AI v médiách: automatizácia obsahu a etické výzvy* nielen svoj projekt ALTKY, ktorý okrem iného pomocou AI sumarizuje video obsah do článkov a sprístupňuje verejnosti. Na webe ALTKY je od novembra 2024 vyše 3 tisíc článkov. Projekt vznikol pre popularizáciu STE(A)M-u, výhodou sú rýchlosť a lokalizácia, úspora času vďaka automatizácii rutinných úkonov, edukačný rozmer či výskumný aspekt.

Autor naznačil, že AI podporuje, ale nenahrádza ľudský faktor a vďaka tomuto projektu môžeme tiež rozvíjať kritické myslenie vo vzťahu k AI. Poukázal tiež na nemalé riziká a kritiku AI žurnalistiky, napríklad koncept stochastických papagájov a skladanie slov štatisticky – bez porozumenia, a teda na generovanie vierohodného, ale potencionálne nepravdivého textu, a tiež na riziko dezinformácií a vysokú energetickú záťaž ako efekt súčasného stúpajúceho trendu a technológií používania umelej inteligencie.

Jak môže AI digitálna asistentka zefektívniť služby knižníc? Na túto otázku adekvátne odpovedal svojím príspevkom **Mirek Pachl** (spoločnosť aReception.ai, Česká republika) a uviedol aj praktické využitie AI pri prvom kontakte s návštevníkmi/klientmi, pričom toto použitie umožňuje prispôbenie vizuálu používateľského rozhrania na obrazovke podľa potreby a jeho praktickú funkčnosť a schopnosti si mohli návštevníci konferencie sami vyskúšať na mieste konferencie. Produkt eReception využíva napr. Městská knihovna v Prahe, Národní knihovna v Prahe.

Riaditeľ Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne, **Mgr. Peter Martinák**, auditóriu načrtnol *EKO-SMART inovácie trenčianskej knižnice*.

Uviedol tzv. Smart inovácie, ktoré súmárne reflektujú aktuálne trendy, skvalitňujú knižnično-informačné služby a pozitívne vplyvajú na ochranu životného prostredia. Predstavil exkluzívnu aplikáciu Front Desk Office na minimalizáciu tlačených dokladov (výpis výpožičiek čitateľa) ako aj digitálny preukaz (e-preukaz), ktorým sa čitateľ identifikuje prostredníctvom aplikácie digitálnej peňaženky v svojom smartfóne.

Pokračoval praktickým využitím digitálnych technológií na online besedy a v stručnosti spomenul jedinečný počin online vysielaných besied, ktoré boli realizované v roku 2020 - v dobe obmedzení konania spoločenských podujatí počas tzv. pandémie COVID-19, pričom jedno z týchto podujatí sa zakladalo na telemoste cez Atlantický oceán a hosťom podujatia bol legendárny hokejista Zdeno Chára, ktorý sa v tej dobe nachádzal v USA.

Riaditeľ trenčianskej knižnice sa v ďalšom bode venoval online platbám v knižnici a vysvetlil úskalia zavedenia takýchto služieb knižnicami v konkrétnej súvislosti so Štátnou pokladnicou a systémom KIS Tritius, pričom ostatným knižniciam adresoval výzvu na zapojenie sa do skupiny knižníc požadujúcich automatizované priame online platby pre svojich čitateľov. V záverečnej časti vystúpenia sa venoval plánovanej rekonštrukcii knižnice a sťahovaniu do dočasných náhradných priestorov.

Príspevkom *THURZO-FUGGER zážitková expozícia – využitie moderných technológií v praxi* **Mgr. Tomáš Pastorok** (MsÚ Banská Bystrica) predstavil počin

FOTO: S príspevkom na TLib-e vystúpil aj Mgr. Peter Martinák, riaditeľ VKMR v Trenčíne. Zdroj: archív VKMR

realizovaný samosprávou v Banskej Bystrici, pričom expozícia v minimalistických priestoroch bola umožnená práve vďaka novým technológiám, vďaka ktorým sa tamojší návštevníci stretnú s virtuálnou realitou, 3D modelmi, hovoriacimi obrazmi alebo s výsledkom využitia aplikácie DeepL na preklady hovoreného slova pre cudzincov.

Využívanie umelej inteligencie pri vzdelávaní a zároveň budovanie kreatívneho a analytického myslenia u detí a viaceré aplikované metódy vzdelávania a podpory kreativity detí priblížila **Mgr. Alžbeta Bosnyák Bahúlová** (Jednotné kontaktné miesta pre mladých SPACE Zvolen) v príspevku *Kreatívne vzdelávanie v dobe umelej inteligencie: prekonávanie bariér a budovanie zručností budúcnosti*.

V príspevku *AI v knižnici: od strachu k porozumeniu* **Mgr. Michaela Výbohová** (Krajská knižnica Ľudovíta Štúra, Zvolen) hovorila o osvetovej práci pre účastníkov ich aktivít či podujatí – predovšetkým detí, mládeže a seniorov – ohľadom AI. Podujatia obsahujú osvetu o pravidlách bezpečného používania AI, kde informujú o „bezemočnosti“ AI, vekovej hranici používania, ochrane osobných údajov, autorskej zodpovednosti a podobne. Nechýba ani diskusia a praktická časť a hravé aktivity. Využívajú Gemini, Copilot, ChatGPT.

Teoretickú časť konferencie zakončili príspevkom *Pomocník alebo páchatel? Ako umelá inteligencia mení náš pohľad na pravdu* **Mgr. Jana Slezáková** (Staromestská knižnica v Bratislave) a **Mgr. Pavol Lacko**, ktorý sa podieľa na

správe webu www.demagog.sk, kde overuje výroky politikov, predstavili workshopy kritického myslenia pre seniorov - zážitkovou formou - aj v knižniciach. Poukázal pritom na benefity knižníc, z ktorých vyzdvihol kurátorovanie informácií, stabilné prostredie, podporu klasického a osvedčeného spôsobu získavania a prijímania informácií – „z papiera“, v tlačenej podobe.

Nasledovala posledná časť programu konferencie, ktorá pozostávala z tvorivých dielní, resp. z ukážok viacerých uplatnení umelej inteligencie nielen v knižničnej praxi.

■ REDAKCIA

WORKSHOP: REŠERŠNÁ ČINNOSŤ V KNIŽNICI

Dňa 29. apríla 2025 sa v priestoroch Slovenskej národnej knižnice v Martine konal workshop pod názvom *Rešeršná činnosť v knižnici*, ktorý organizovalo Oddelenie pre výpožičné a referenčné služby pod vedením **Mgr. Kristíny Šteingerovej** a **Mgr. Petra Jahnátka**. Ústrednými pojmami, ktoré sa niesli celým seminárom bola rešereš a rešeršná činnosť.

Slovo „rešerš“ je francúzskeho pôvodu (*rechercher*) a znamená hľadanie, pátranie, výskum. V angličtine sa používajú termíny *retrieval*, *search/retrieval results*.

Rešeršná činnosť označovaná aj ako informačný prieskum je komplex metód a techník pri vyhľadávaní informácií zodpovedajúcich zadanej požiadavke používateľa prostredníctvom výpočtovej techniky.

Dôležitou schopnosťou každého rešeršera je formulovať správne kľúčové slová, ktoré slúžia na vyhľadávanie zdrojov zodpovedajúcich rešeršnej požiadavke. Za kľúčové slová považujeme podstatné mená, ustálené slovné spojenia, mená osôb, názvy miest, udalosti atď., skratky, ktoré sú zaužívané ako termíny a sú jednoducho vyhľadateľné.

Medzi kľúčové slová nepatria tzv. *stop slová* (spojky, predložky, zámená, anglické členy *a/an/the*), príslovky, príliš všeobecné slová, celé vety, prepis názvu témy rešerše, skratky bez kontextu, skratky, ktoré majú viac významov, samostatné číslovky. Kľúčové slová neskloňujeme, zadávame ich v nominatíve, kontrolujeme preklepy, nepoužívame znaky pred a medzi slovami.

Prakticky sme prešli vyhľadávaním pomocou *booleovských operátorov* v rozšírenom vyhľadávaní, pri ktorom používateľ pri formulovaní požiadavky používa tzv. logické operátory, ktoré mu umožňujú kombináciu kľúčových slov prostredníctvom logických operátorov. Najčastejšie sa používajú AND, OR a NOT. Nevýhodou tohto modelu je, že namiesto dôležitosti / váhy termu

v dokumente zisťuje iba jeho prítomnosť, resp. neprítomnosť, preto nie vždy nájde úplne relevantné dokumenty (Laclavík a Šeleng 2012).

Pre presnejšie vyhľadávanie dokumentov môžeme ďalej používať *zástupné znaky*: hviezdička (*) - nahrádza ľubovoľný počet znakov, otáznik (?) - nahrádza jeden znak v slove, úvodzovky („“) - používané na vyhľadávanie fráz v presnom poradí.

Nasledovala ukážka vyhľadávania informácií v online knižničnom katalógu OPAC (Online Public Access Catalog) Slovenskej národnej knižnice. Odkaz na online katalóg: <https://chamo.kis3g.sk/search/query?theme=snk>

Najskôr sme pracovali s jednoduchým vyhľadávaním, ktoré je zrozumiteľné a najviac používané vyhľadávanie.

Online katalóg ^{SNK}

* Nájdite svoju knihu v Online katalógu SNK

Môžeme v ňom hľadať podľa názvu dokumentu, mena autora, ISBN, ISSN, MDT, jazyka dokumentu, kľúčových slov alebo akéhokoľvek výrazu, ktorý nás zaujíma. Expertné vyhľadávanie prostredníctvom polí a podpolí si už vyžaduje znalosť kódov jednotlivých oblastí vyhľadávania, sú zverejnené na webovej stránke SNK v sekcii „metodika pre národnú bibliografiu“.

Pri rozšírenom vyhľadávaní môžeme použiť jedno alebo viaceré vyhľadávacie kritériá súčasne a navzájom ich kombinovať. Vyhľadávanie môžeme bližšie špecifikovať ďalšími filtrami ako jazyk, lokácia, miesto vydania a iné.

Druhý blok workshopu venoval Mgr. Peter Jahnátek vyhľadávaniu v digitálnej knižnici DIKDA* - Digitálna knižnica a digitálny archív. Na úvod predstavil kľúčové teoretické informácie a základné pojmy ako sú *voľné diela* a *obchodne nedostupné diela*.

DIKDA je výsledkom digitalizácie, s ktorou Slovenská národná knižnica začala v roku 2012 realizovaním najväčšieho projektu digitalizácie písomníctva na Slovensku „Digitálna knižnica a digitálny archív“. Odkaz na Digitálnu knižnicu SNK: <https://dikda.snk.sk/>.

Absolvovali sme ukážku vyhľadávania v DIKDA a následne aj test pozostávajúci z praktických úloh z rešeršovania, ktorými prechádzal každý účastník

workshopu individuálne. Zadania boli zamerané na rešerš v Online katalógu SNK, Digitálnej knižnici DIKDA a vo všetkých zdrojoch.

Po vyhodnotení testu otvoril Mgr. Peter Jahnátek záverečný, tretí blok workshopu, ktorý pojednával o možnostiach využitia umelej inteligencie pri rešeršovaní.

Umelá inteligencia je pomerne nová a neustále sa vyvíjajúca technológia. Boli sme preto upozornení na nutnosť overovať pravosť a dôveryhodnosť zdrojov nájdených pomocou umelej inteligencie. Na webovej stránke Slovenskej národnej knižnice v sekcii *Katalógy* → *Databázy* je uvedený: „Upozorňujeme používateľov, že pravosť a dôveryhodnosť zdrojov nájdených pomocou umelej inteligencie je nutné overiť. Zároveň upozorňujeme používateľov, že tieto nástroje sú len doplnkom k tradičným informačným zdrojom (katalógy knižníc, licencované databázy, voľne dostupné databázy). V súčasnosti ich nedokážu plnohodnotne nahradiť“ (AI nástroje na vyhľadávanie, 2025).

Mgr. Kristína Šteingerová predstavila nástroje umelej inteligencie (AI) na vyhľadávanie informačných zdrojov, napr. Semantic Scholar, Open Alex, Consensus, Elicit, SciSpace, Connected Papers, Keenious a ďalšie.

Zdôraznila potrebu zadávania príkazov v anglickom jazyku, pokiaľ chceme získať

kvalitnejšie výsledky a taktiež nezabúdať na zdvorilosť pri písaní príkazov, nakoľko je dokázané, že pokiaľ komunikujeme s AI slušne, pracuje lepšie a my dostávame relevantnejšie zdroje.

Rešeršné služby sú využívané širokým spektrom používateľov knižníc: študentov, vedcov, pedagógov, bádateľov a odborníkov z rôznych oblastí. Kľúčovou podmienkou pre vypracovanie kvalitnej rešerše je porozumieť téme rešeršnej požiadavky. Potrebné informácie môže rešeršér získať prostredníctvom komunikácie so zadávateľom rešerše, relevantných kľúčových slov uvedených v žiadanke na vyhotovenie rešerše a do procesu analýzy danej témy môže zaangażovať aj umelú inteligenciu, ktorá nás dokáže oboznámiť s dôležitými informáciami rýchlo a jednoducho. Pre získanie potrebného prehľadu a vedomostí využívajú týmto spôsobom AI aj pracovníci Slovenskej národnej knižnice, ktorí vykonávajú rešeršnú činnosť.

S organizáciou, priebehom i obsahovou náplňou workshopu sme boli veľmi spokojní. Zúčastnili sa ho nielen knihovníci, ktorí už majú praktické skúsenosti s rešeršovaním, ale i tí, pre ktorých je rešeršná činnosť novou kapitolou v ich knihovníckej činnosti.

■ GABRIELA ŠEVČÍKOVÁ

Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne

Zoznam použitých zdrojov

AI nástroje na vyhľadávanie. Online.

Dostupné na: <https://www.snk.sk/sk/katalogy/databazy/ai-nastroje-na-vyhladavanie.html>. [zobrazené 2025-05-12].

KATUŠČÁK, Dušan; MARTA MATTHAEIDESOVÁ a MARTA NOVÁKOVÁ. 1998. *Informačná výchova: terminologický a výkladový slovník*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

LACLAVÍK, Michal a MARTIN ŠELENĽ. 2012. *Vyhľadávanie informácií*. Bratislava: Slovenská technická univerzita.

FOTO: snk.sk (2x)

LETNÁ ČITÁREŇ V TRENČÍNE UŽ NAČALA SVOJU DRUHÚ DEKÁDU

S príchodom leta v historickom centre Trenčína opäť otvoríme knižnicu pod holým nebom. Oáza pokoja s čitateľským kútikom vyrastie vo dvore Verejnej knižnice Michala Rešetku (VKMR) na Jaselskej ulici už po jedenásty raz.

Oblíbená služba s množstvom periódik je k dispozícii zdarma, každý pracovný deň od 2. júna do 28. augusta v čase 10.00 – 18.00 h (v prípade priaznivého počasia).

V revitalizovanom prostredí s okrasnou zeleňou a pohodlným mobiliárom sa návštevníci našej letnej čítarene môžu tešiť aj na tradičné drevené držiaky na tlačoviny, pripomínajúce rekvizitu z pôvodnej čítarene, ktorá tvorí súčasť knižnično-informačných služieb VKMR od januára 1937.

Ponuku denníkov, časopisov a voľnočasových magazínov sme tradične šili na mieru dospelým aj detským návštevníkom. Vďaka marketingovým partnerstvám s viacerými slovenskými i zahraničnými vydavateľstvami poskytujeme takmer štyridsať zaujímavých titulov. V čitateľskom menu (obrázok nižšie) nechýbajú ani regionálne periodiká vrátane týždenníka MY Trenčianske noviny, dvojtyždenníka Pardon, mesačníka INFO Trenčín a dvojmesačníka KOČR Trenčín región.

Projekt "Knižnica pod holým nebom" odštartoval v júni 2014. Lokalita v historickom centre mesta spĺňa oddychovú i poznávaciu funkciu. Osvedčila sa tiež ako dejisko besied s osobnosťami kultúrneho života. V tomto roku bude pred prázdninami hostiť prezentáciu novej trenčianskej legendy z pera Vlada Kulíška "Zlatníková dcéra".

Súčasťou 11. ročníka projektu je opäť aj knižný SWAP- jedinečná možnosť výmeny prečítaných kníh za iné zaujímavé tituly. Knižný SWAP je umiestnený vo vestibule budovy na Jaselskej ulici.

■ REDAKCIA

VEREJNÁ KNIŽNICA M. REŠETKU V TRENČÍNE, JASELSKÁ 2

SŤAHOVANIE LITERATÚRY PRE DETI A MLÁDEŽ

Pre každého knihovníka predstavuje Týždeň slovenských knižníc zmenu v pracovných aktivitách. Tohtoročný TSK bol pre nás nielen obmenou činností, ale aj rozlúčkou s našou budovou. V marci sme sa totiž sťahovali do nových dočasných priestorov.

Naše terajšie priestory sa nachádzajú hneď oproti pôvodnému sídlu a ponúkajú čitateľom iný zážitok pri čítaní, vyhľadávaní titulov a besedovaní. Ľudia si pochvaľujú otvorené a presvetlené priestory, v ktorých sa knihy viac vynímajú, ukážu sa v celej svojej krásy a pritiahnu oči čitateľov. Naším návštevníkom však najviac chýba historické a komótné schodište, ktoré nebudilo dojem strmého výstupu na Mount Everest a privítalo všetkých svojím pomalým a nenúteným tempom.

Mnohí čitatelia a tiež zvedavci sa zaujímajú o samotné sťahovanie do nových priestorov. Väčšinu pri objemnejšom sťahovaní odrádza samozrejme množstvo presťahovaných titulov a otázkami sa často čudujú, ako sme všetko bez chaosu s drobnými chybičkami zvládli. Nuž, nás samotných na začiatku odstrašovala predstava všetkých činností, ktoré na nás čakali, a ktoré boli spojené s presúvaním sa do novej budovy. Hoci nám systém, ktorým sme sa počas sťahovania riadili, pomohol vyhnúť sa očakávanému chaosu, nevykúpil nás od tvrdej práce, ktorá bola v danej situácii potrebná.

Naše detské oddelenie tvorili v pôvodných priestoroch štyri miestnosti, tri z nich boli zaplnené knihami. Každá pracovníčka oddelenia mala pridelenú jednu miestnosť, ktorej knihy precízne ukladala s pomocníkom alebo pomocníčkou podľa dohodnutého systému do pripravených škatúl. Systematickosť a precíznosť sa pri takejto práci vyplatí a pri vykladaní a upratovaní titulov do prázdnych políc sme sa vyhli neporiadku a chaosu.

Oddelenie pre deti a mládež tvorí beletria pre deti, beletria pre mládež a oddelenie náučnej literatúry. Každá sekcia

bola označená farebne, čím sa pri prenášaní škatúl predišlo premiešaniu kníh z jednotlivých oddelení. Každá škatuľa mala číselné označenie, aby sme vedeli, ako po sebe nasledujúce tituly uložiť. Po vyložení všetkých titulov sme na záver skontrolovali ich abecedné usporiadanie.

Plánovitosť práce nám zabezpečila skoré usporiadanie a upratanie titulov a predmetov používaných pri našich každodenných činnostiach. Naše nadšenie zo skorého možného otvorenia však zabrzdili vymoženosti dvadsiateho prvého storočia a návštevu na našom oddelení museli čitatelia odkladať do spustenia techniky.

S odstupom času vnímame naše sťahovanie v pozitívnom svetle, pretože predstavovalo úvod do plánovanej rekonštrukcie našej domácej budovy, do ktorej sa už veľmi tešíme.

■ **ZUZANA VALENTŠÍKOVÁ**
Literatúra pre deti a mládež
VKMR v Trenčíne

FOTO: Na prenos poslúžili systematicky označené krabice. Dole už je aktuálny výsledok – prevádzka otvorená pre verejnosť. Zdroj: archív VKMR.

NOC S ANDERSENOM 2025

Dobrodružné medzinárodné podujatie pre deti, sme tento rok - vzhľadom na sťahovanie knižničných priestorov v termíne konania tohto podujatia - realizovali v spolupráci so základnou školou na Východnej ulici na sídlisku Juh v Trenčíne. V exteriéri školy svojím programom zabavil prítomných tohtoročný (v našej knižnici už tradičný) literárno-hudobný hosť Braňo Jobus.

■ **REDAKCIA ; FOTO: archív VKMR**

VYHODNOTENIE LITERÁRNEJ SÚŤAŽE SPESTRIL NEVŠEDNÝ HUDOBNÝ NÁSTROJ V ŠTÝLE SLOVENSKEJ ĽUDOVEJ KULTÚRY

V trenčianskej knižnici vyhodnotili ďalší ročník celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého "Studňa sa tajne s dažďom zhovára". Aj tentokrát putujú ocenenia aj za hranice Slovenska. Do 32. ročníka literárnej súťaže poslalo svoje diela 87 autorov, z toho 28 mužov a 59 žien, pričom celkový počet súťažných príspevkov dosiahol 221. Zo 40-tich ocenení putujú tri do Českej republiky.

Tajomníčka odbočky Spolku slovenských spisovateľov Trenčianskeho kraja Margita Ivaničková ako porotkyňa súťaže skonštatovala:

"Na margo tematického zamerania rada konštatujem, že sa vo vašich autor-ských príspevkoch objavili aj pôvabné texty a motívy vzájomnej náklonnosti, lásky a humorného nadhľadu na deje každodenného života. Rozčesnutosť spoločnosti sa však bez idealizovania vyskytuje aj vo vašej literárnej reflexii. Tak to má byť, umelecky spracovať aj ťažké existenciálne témy a spoločensky všadeprítomný podvod. Verím, že nastanú aj časy, kedy tieto témy nebudú väčšinové a budeme sa môcť tešiť z bežných ľudských príbehov pokojného života, ktorý sa vytratil z médií, sociálnych sietí obzvlášť; to však neznamená, že vymizol z medziľudských vzťahov."

"Zvláštnym znamením 32. ročníka našej súťaže bola skutočnosť, že účastníci súťaže vo vekovej kategórii dospelých, teda od 20 rokov bez obmedzenia

FOTO: Oceňovanie autorov. Zdroj: archív VKMR

veku, počtom pomerne vysoko prevýšili mladých. Je to dôkaz toho, že literárna súťaž Jozefa Braneckého v Trenčíne už široko zarezonovala na celom Slovensku, a sólovo aj za jeho hranicami. Dobrým znamením je aj skutočnosť, že príspevky viacerých autorov majú už nespornú publikovateľnú úroveň nielen v oficiálnych celoštátnych i regionálnych periodikách, ale dozreli už aj na úroveň samostatných knižných publikácií.

S týmto poznaním korešponduje aj fakt, že niektorí viacnásobní účastníci súťaže evidentne literárno-umelecky dozreli. Do veľkej miery sa to týka aj tematickej kategórie „Žena za zrkadlom“. Sú to zrelé, umelecky presvedčivé výpovede o praktickom i emocionálnom živote súčasných žien, ale aj o významných ženách našej nedávnej minulosti." uviedol okrem iného predseda poroty Jaroslav Rezník.

Tohtoročné vyhodnotenie bolo spestrené exkluzívnym sprievodným hudobno-speváckym vystúpením v tradičnom ľudovom štýle, v ktorom popri speve zazneli aj tóny fujary trombity a ďalších hudobných nástrojov spätých so slovenskou ľudovou kultúrou.

Literárna súťaž Jozefa Braneckého bola pôvodne určená len pre stredoškôľakov, v súčasnosti je otvorená všetkým priaznivcom literárnej tvorby. Vznikla pred 31 rokmi na pôde Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne. Zastrešuje ju Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne s Miestnym odborom Matice slovenskej v Trenčíne, Trenčianskym samosprávnym krajom, Odbočkou Spolku slovenských spisovateľov Trenčianskeho kraja a Mestom Trenčín. Súťaž má poetický názov – Studňa sa tajne s dažďom zhovára. Práve studňa z Trenčianskeho hradu symbolizuje vodu, bez ktorej neexistuje život a nevyschne vďaka dažďovým kvapkám v podobe literárnych talentov. Súťaž je venovaná pamiatke literáta, historika, spisovateľa a pedagóga, ktorý v Trenčíne strávil významnú časť svojho života.

Odbornej porote predsedá bez jednej výnimky už tri desaťročia básnik Jaroslav Rezník, práce hodnotili ďalší členovia poroty - Margita Ivaničková, Janka Poláková a Juraj Oravec.

Práce laureátov súťaže spolu s literátmi, ktorí zareagovali na vybranú tematickú oblasť, sú uverejnené v zborníku ŽENY ZA ZRKADLOM, ktorý je dostupný v Digitálnom fonde Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne. Výsledkovú listinu a aktuálne propozície k 33. ročníku nájdete na konci tohto čísla Knihovníka.

FOTO: Hudobno-spevácke vystúpenie, počas ktorého si hostia mohli užiť aj menej všedné hudobné nástroje, medzi ktoré patrí najmä fujara trombita, viažuca sa neodmysliteľne k tradičnej ľudovej kultúre na Slovensku. Portfólio hudobných nástrojov, ktoré umocnili tradičnú kultúru, doplnila píšťala a akordeón. Zdroj: archív VKMR

LITERÁRNA SÚŤAŽ PÍŠEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME - VYHODNOTENIE

Vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne tradične vyhodnotili obľúbenú súťaž "Píšem, píšeš, píšeme". Do 22. ročníka prihlásili žiaci základných škôl a 8-ročných gymnázií Trenčianskeho kraja spolu 175 literárnych prác.

Literárna súťaž je rozdelená do troch vekových kategórií v žánroch poézie a próza. Porota pracovala v osvedčenom zložení - Silvia Havelková (predsedníčka), Marta Halečková, Nora Hlubinová.

Výsledky 23. ročníka súťaže boli premiérovito vyhlásené na Mierovom námestí v Trenčíne v rámci podujatia "Čítam, píšem, spievam", ktoré spája deti, učiteľov, rodičov i širokú verejnosť, aby spolu oslávili radosť z čítania, písania a hudby.

"Čítam, píšem, spievam" bolo aktivitou projektu Trenčiansky literárny festival, ktorý je súčasťou Trenčín 2026. Trenčín 2026 finančne podporujú Mesto Trenčín, Trenčiansky samosprávny kraj a Ministerstvo kultúry SR. Partnerom je Európska únia.

Vítazom srdečne blahoželáme! Všetkým účastníkom zároveň ďakujeme za príspevky a želáme veľa inšpirácie v ďalšej tvorbe!

Viac informácií k uvedeným podujatiam nájdete na webovej stránke našej knižnice www.vkmr.sk

■ REDAKCIA

FOTO (hore): Jedna z ocenených autoriek 22. ročníka literárnej súťaže s porotou. Zdroj: archív VKMR

FOTO (dole): Odovzdávanie ocenení na vyhodnotení 23. ročníka literárnej súťaže. Zdroj: Tomáš Mego (druhá fotografia zhora), archív VKMR (tretia fotografia zhora).

ČÍTAJME VŠETCI, ČÍTANIE JE SUPER... AJ PRÍBEHY Z TRENČÍNA!

V júni 2024 a 2025 sme v priestoroch letnej čítárne uviedli medzi čitateľov nové legendy od autora Vlada Kulíška z cyklu "Príbehy z Trenčína". Najnovšími prírastkami v tvorbe Vlada Kulíška sa stali príbehy Krasojazdkyňa Klára a Zlatníková dcéra. Okrem autora sa na prezentáciách nových trenčianskych knižných legiend zúčastnil aj spoluautor – ilustrátor kníh, výtvarník Jozef Vydrnák a obe besedy s autormi a ďalšími hosťami moderovala Eva Mišovičová.

Súčasťou podujatí boli tlačové besedy k pripravovaným multižánrovým nočným open-air podujatiam v uliciach Trenčína s názvom Príbehy z Trenčína.

Podujatia boli spojené s vyhodnotením a ocenením víťazov 60. a 61. ročníka našej medziškolskej a medzitriednej súťaže žiakov ZŠ v Trenčíne v čítaní s názvom Čítajme všetci, čítanie je super a hosťami boli teda aj žiacke kolektívy ocenené v týchto ročníkoch.

Zoznam ocenených kolektívov a viac informácií o podujatiach nájdete na webovej stránke našej knižnice www.vkmr.sk.

■ REDAKCIA

FOTO (hore): Autorská beseda ku knihe Krasojazdkyňa Klára a vyhodnotenie 60. ročníka medziškolskej a medzitriednej čitateľskej súťaže Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. Zdroj: archív VKMR

FOTO (dole): Autorská beseda ku knihe Zlatníková dcéra a vyhodnotenie 61. ročníka medziškolskej a medzitriednej čitateľskej súťaže Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. Zdroj: archív VKMR

VZDELÁVANIE KNIHOVNÍKOV V PROGRAME ERASMUS+

Dňa 21. mája 2025 sme sa na pôde Slovenskej národnej knižnice v Martine zúčastnili diskusie *Knižnice dobývajú svet/ Vzdelávanie dospelých a ERASMUS+*, cieľom ktorej bolo priblížiť knihovníkom potrebné informácie k téme vzdelávania dospelých, možnostiam programu Erasmus+ pre knižnice, postupe ako získať grant a taktiež príklad dobrej praxe.

Erasmus+ podporuje celoživotné vzdelávanie a učí dospelých osvojiť si základné zručnosti pre život a záujmové vzdelávanie. Zapojiť sa môžu neziskové organizácie, múzeá, galérie, knižnice, sociálne podniky a iné vzdelávacie organizácie.

Program Erasmus+ je financovaný zo zdrojov Európskej únie. Rozpočet spravuje Európska komisia a v jednotlivých krajinách ho majú na starosti národné agentúry, ktoré celý program koordinujú.

Na Slovensku máme 2 národné agentúry koordinujúce program Erasmus+: **SAAC** Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu a **NIVAM** Národná agentúra programu Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu.

Národné agentúry poskytujú informácie o podávaní žiadostí o granty, monitorujú a hodnotia všetky činnosti spojené s programom a poskytujú podporu žiadateľom o grant.

Program ponúka rôzne príležitosti určené pre jednotlivcov, ako aj organizácie, rozdelené do dvoch hlavných tzv. kľúčových akcií:

- **Kľúčová akcia 1 (vzdelávacia mobilita jednotlivcov)**: je zameraná na mobilitu. Služi na podporu jednotlivcov na študijnom pobyte v zahraničí v hosťiteľskej inštitúcii.

- **Kľúčová akcia 2 (spolupráca medzi organizáciami a inštitúciami)**: je zameraná na spoluprácu. Služi na podporu rozvoja organizácií prostredníctvom výmeny osvedčených postupov a vytvárania sietí.

Podrobnejšie sme sa venovali najmä **krátkodobým projektom mobility učiacich sa a zamestnancov**. Tieto projekty poskytujú žiadateľským organizáciám príležitosť na organizovanie rôznych

aktivít v rámci mobility v období šiestich až osemnástich mesiacov.

Krátkodobé projekty sú najlepšou voľbou pre organizácie, ktoré žiadajú o program Erasmus+ prvýkrát, alebo pre organizácie, ktoré chcú organizovať iba obmedzený počet aktivít.

Každá mobilita musí spĺňať tri základné podmienky:

1. **vzdelávací rozmer**: mobilita musí byť zameraná na zlepšenie alebo získanie nových vedomostí, zručností, kompetencií a prístupov;

2. **nadnárodný rozmer**: mobilita musí zahŕňať interakciu medzi ľuďmi z viacerých krajín;

3. **strategický rozmer**: mobilita musí prispievať k napĺňaniu potrieb organizácie. Program Erasmus+ poskytuje rôzne nástroje a príležitosti na hľadanie partnerov pre aktivity v rámci mobility. Odpovede sme dostali najmä na EPAL Elektronickú platformu vzdelávania dospelých v Európe, ktorá ponúka online nástroj na hľadanie partnerov. Po registrácii svojej organizácie na platforme môžeme uverejňovať oznámenia o hľadaní partnerov a vyhľadávať v oznámeniach iných organizácií.

Web: <https://epale.ec.europa.eu/en/erasmus-adult-education>

Uvádzať aj ďalšie dve možnosti ako nájsť partnerov pre aktivity v rámci mobility.

Aktivity zamerané na odbornú prípravu a spoluprácu pravidelne organizujú národné agentúry programu Erasmus+. Zahŕňajú kontaktné semináre, online podujatia a ďalšie príležitosti na hľadanie partnerov pre žiadateľov a prijímateľov programu Erasmus+. Informácie o aktivitách zameraných na odbornú prípravu a spoluprácu sú k dispozícii na webových sídlach príslušnej národnej agentúry a podporného centra SALTO pre aktivity zamerané na odbornú prípravu a spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Web: <https://salto-et.net/>.

Platforma pre výsledky projektov Erasmus+ umožňuje vyhľadávať všetky akreditované organizácie a schválené projekty. Web: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects>.

Najčastejšie organizácie vysielajú zamestnancov na:

Pozorovanie pri práci – naučiť sa nové prístupy, získať inšpiráciu, interakcia so zahraničnými kolegami.

Kurzy – účasť na komerčnom kurze s vopred stanoveným programom, ktorý poskytujú kvalifikovaní odborníci.

Skupinové mobility – skupina učiacich sa sa vzdeláva v hosťiteľskej organizácii na základe dohody medzi organizáciami.

Prizvaní experti – organizácia si môže pozvať odborníkov zo zahraničia na svoju pôdu.

Prípravná návšteva – pred vycestovaním zamestnancov na pozorovanie pri práci alebo učiacich sa na skupinovú mobilitu je možné vyslať do hosťiteľskej organizácie zástupcov, ktorí dohodnú detaily plánovaných mobilit.

V rámci ERASMUS+ je možné vycestovať do krajín Európskej únie + Island, Nórsko, Turecko, Srbsko, Lichtenštajnsko, Severné Macedónsko. Mobilita sa však nesmie organizovať v krajine, v ktorej sídli inštitúcia, teda na Slovensku.

Hlavní diskutéri niekoľko ráz upozornili, že šance na získanie grantu a vycestovanie na mobilitu sú v tomto období veľmi vysoké, nakoľko disponujú finančnými prostriedkami, ktoré je potrebné vyčerpať, avšak problémom je práve nedostatok žiadateľov o mobilitu.

V prípade neistoty s vypíňaním prihlášky nám dali do pozornosti seminár, ktorý sa bude konať **8. septembra 2025** v Žiline o 10.00 hod. Cieľom stretnutia bude detailné oboznámenie sa s prihláškou a správnym spôsobom jej vyplnenia.

Organizátori poskytli jedinečnú možnosť pre knižnice, ktoré nemajú skúsenosti s vypracúvaním projektov a majú v tomto smere obavy.

V štádiu uvažovania nad mobilitou, ešte pred samotnou žiadosťou o krátkodobý mobilitný projekt, môže knižnica spísať základné informácie o zamýšľanej mobilite: krajina a objasnenie jej výberu, počet vyslaných zamestnancov, potreby a ciele knižnice, potreby verejnosti (ideálne je prepojenie potrieb verejnosti a potrieb organizácie), očakávané výsledky, prínos pre verejnosť a odoslať na e-mail SAAIC. Následne agentúra zhodnotí reálne šance na schválenie/zamietnutie takto zamýšľaného projektu.

Termín na podanie žiadosti do elektronického systému je **1. október 2025 do 12.00 hod.** Schválené projekty môžu začať od 1. januára 2026 (najskorší možný termín) do 6-18 mesiacov.

Za výšku grantu nie je zodpovedný žiadateľ, nakoľko výpočet urobí automaticky systém na základe zadaných údajov, ako typ mobility, destinácia, počet dní atď.

Po podpise dohody o grante pošle národná agentúra prijímateľovi 80 % z celkového grantu. Zvyšných 20 % doplatí národná agentúra po schválení záverečnej správy, prijímateľ však tieto financie musí vynaložiť už predtým, počas trvania projektu. Je preto potrebné počítat s čiastočným predfinancovaním aktivít z vlastných zdrojov. Pri plánovaní a realizácii projektu je taktiež potrebné brať do úvahy, že udelený grant nemusí pokryť všetky náklady súvisiace s realizáciou projektu. Uvedené sa týka najmä krajín ako Nórsko, Fínsko, Island, kde sú náklady na život podstatne vyššie.

Príklad dobrej praxe predstavil Mgr. Michal Vaclavik z Krajskej knižnice v Žiline, Oddelenie marketingu.

Svoje vystúpenie začal predstavením knižnice a jej aktivít pre verejnosť: tréning pamäti pre dospelých, vzdelávanie detí, kreatívna dielňa, inteligentné laboratórium, spoločenské podujatia pre verejnosť atď.

V knižnici na pozícii projektovej manažérky pôsobí Mgr. Anna Berthotyová, ktorá vypracúva všetky projekty, do ktorých sa knižnica zapája.

V súvislosti s ERASMUS+ vypracovala Mgr. Anna Berthotyová dva úspešné projekty.

1. projekt (2022) – Makerspace, Fínsko. Desať zamestnancov žilinskej knižnice vycestovalo do Fínska do Helsinky Central Library Oodi na 10 dní. Každý zamestnanec mal svoju individuálnu mobilitu a ciele, ktoré sledoval. V rámci mobility navštívili aj menšiu regionálnu knižnicu Turku City Library.

2. projekt (2024) – Rozširovanie zručností knihovníkov Krajskej knižnice v Žiline. Schválená mobilita pre 30 zamestnancov. Dôvodom osobnej neúčasti Mgr. Anny Berthotyovej v diskusii bola práve jej prebiehajúca prípravná návšteva v partnerskej inštitúcii.

Mgr. Michal Vaclavik hodnotil absolvovanú mobilitu vo Fínsku pozitívne. Knižnica na základe nových poznatkov implementovala mnoho zmien. Ako nevýhodu uviedol väčší počet zamestnancov, ktorí sa mobility zúčastnili a taktiež sťažené podmienky pri zavádzaní

nadobudnutých poznatkov, skúseností a inšpirácií z Fínska do praxe v žilinskej knižnici.

Na záver organizátori diskusie zhrnuli tri kľúčové body, ktoré musí mať inštitúcia vopred ujasnené:

1. počet ľudí, ktorých vyšle na mobilitu,
2. výber konkrétnej krajiny a zdôvodnenie tohto výberu, prípadne uvedenie už dohodnutého partnerstva (nie je podmienkou mať vopred dohodnutú partnerskú inštitúciu, ak však už dohoda existuje, prípadne prebieha formou emailovej komunikácie, je to veľké plus),
3. prospech verejnosti z ERASMUS+ (vzdelávanie nekončí pri vzdelávaní zamestnancov, hodnotiteľ projektu musí jasne vidieť líniu, ako získané poznatky a skúsenosti inštitúcia využije ďalej v prospech verejnosti).

Medzi možné oblasti, ktoré sú pre knižnice zaujímavé a môžu byť podnetom pre vypracovanie projektu sú: zlepšovanie digitálnych zručností seniorov, zvýšenie atraktivity knižnice, efektívny marketing knižnice, zvyšovanie záujmu cieľových skupín o podujatia organizované knižnicou – aktivizácia dospelých a detskej populácie, zvyšovanie počtu nových čitateľov knižnice, využitie priestorov knižnice na neformálne vzdelávanie inými poskytovateľmi, využívanie umelej inteligencie v knižnici a iné.

Cieľom týchto aktivít je čo najviac vzdelávať dospelých v inštitúciách na Slovensku, nakoľko sme v tejto oblasti obsadili nelichotivé, posledné miesto. Vzdelávanie dospelých na Slovensku nie je samozrejmosťou a realizuje sa len v zanedbateľnej miere. Erasmus+ sa preto snaží vzdelávať dospelú slovenskú populáciu, aby sa vzdelávanie stalo prirodzenou súčasťou našej kultúry.

Pracovať istý čas v zahraničí by sa malo stať bežnou praxou a každý by mal dostať príležitosť naučiť sa ďalšie dva cudzie jazyky. Program Erasmus+ podporuje príležitosť na osobný, spoločensko-vzdelávací a profesijný rozvoj ľudí v Európe s cieľom nikoho nevynechať.

V prípade, že Vás táto jedinečná príležitosť zaujala, neváhajte, a začnite na nej reálne pracovať. Ako už bolo povedané, šance sú vysoké. Všetky potrebné informácie obsahuje elektronická príručka **Sprievodca programom ERASMUS+**, ktorá Vám bude nápomocná na ceste k úspešnej mobilite.

Odkaz na príručku: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-11/erasmus-programme-guide-2025_sk.pdf.

■ **GABRIELA ŠEVČÍKOVÁ**
Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne

FOTO: Knihovníci z krajskej knižnice v Žiline navštívili v rámci programu Erasmus+ fínske knižnice.
Zdroj: <https://www.krajskakniznicazilina.sk/index.php/2023/10/09/inspiracie-z-finskykh-kniznic/>

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC 2025 V TRENČÍNE

Týždeň slovenských knižníc v roku 2025 bol pre Verejnú knižnicu M. Rešetku výnimočný nielen tým, že sme aktivity tematicky ladili podľa motta 26. ročníka, nielen tým, že sme ho netradične ukončili na hokejovom zápase, ale hlavne preto, že to bol posledný týždeň, kedy sme poskytovali KIS v pôvodných priestoroch knižnice pred jej sťahovaním a rekonštrukciou.

V termíne od 3. do 9. marca 2025 sme ponúkli záujemcom obľúbené a každoročne očakávané aktivity ako bezplatný zápis nových čitateľov do knižnice, odpustenie sankčných poplatkov, bezplatné používanie internetu pre registrovaných používateľov, knižný swap. V tomto termíne sme bezplatne zaregistrovali 75 nových používateľov, odpustili 108 upomienok a zrealizovali 13 podujatí s účasťou 286 návštevníkov. Ukazovatele boli nižšie ako minulý rok z dôvodu neorganizovania kolektívnych aktivít pre deti, ktoré si užívali jarné prázdniny. Napriek tomu sa nám podarilo pripraviť niekoľko atraktívnych podujatí.

Počas celého týždňa sme v rámci rozlúčky s pôvodnými priestormi knižnice na Hasičskej ulici pred sťahovaním ponúkli poslednú možnosť vidieť sklady a priestory neprístupné pre verejnosť. Zvolili sme formu netradičnej exkurzie spojenú s tvorbou pamätného odznaku. Pracovisko pre deti a mládež na Hasičskej ul. sa lúčilo s priestormi knižnice špeciálnymi aktivitami, ktoré boli každý deň iné a ponúkali zážitkové čítania, workshopy, tvorivé dielne individuálnym detským záujemcom v sprievode rodičov (prehľad na nasledujúcej strane).

Prednáška „Filipíny objektívom trenčianskych cestovateľov“ prilákala do knižnice takmer 100 záujemcov, ktorí zaplnili kapacitu spoločenskej miestnosti do posledného miesta.

FOTO: Podujatie Filipíny objektívom trenčianskych cestovateľov. Zdroj: archív VKMR.

V očakávaní rovnakého záujmu zo strany verejnosti sme pokračovali podujatím Je nás počuť, besedou s regionálnym spisovateľom a nominantom Anasoft litera 2024 a Ceny René - Lukášom Cabalom, pri príležitosti Roka zahraničných Slovákov sme predstavili knihu syna slovenských emigrantov do USA, Eda Konecnika.

Netradičnou aktivitou a vyvrcholením Týždňa slovenských knižníc bola účasť víťazov súťaže „Poď s knižnicou na hokej“ na zápase Dukly Trenčín a Lip tovského Mikuláša. Atmosféra na hokejovom štadióne v špeciálnom knižničnom sektore bola výborná nielen preto, že Dukla Trenčín vyhrala, ale aj preto, že deti sa zabavili a zistili, že vďaka svojej

kreativite a návšteve knižnice môžu zažiť aj športové dobrodružstvo.

Cieľom podujatí organizovaných trenčianskou knižnicou nielen počas Týždňa slovenských knižníc je prepájať rôzne komunity návštevníkov, ponúkať široké spektrum aktivít a spájať rôzne organizácie, rôzne osobnosti, ktoré nemajú na prvý pohľad súvislosť s literatúrou a čítaním. Hľadáme to, čo nás spája s cieľom propagovať knižnicu a čítanie.

■ SYLVIA FABOVÁ
vedúca oddelenia
knižnično-informačných služieb
VKMR v Trenčíne

FOTO: Knižnica fandí hokeju. Zdroj: archív VKMR

OBRÁZOK: Poď s knižnicou na hokej - pozvánka.

Máš kreatívneho ducha?
POĎ S KNIŽNICOU NA HOKEJ!

Zapojte sa do súťaže a vyhrajte vstupenky na zápas Dukly Trenčín počas mesiaca knihy!

PRE ÚČASŤ V SÚŤAŽI TREBA SPLNIŤ JEDNU Z PODMIENOK:

- napísať hokejovú básničku alebo fanúšikovský pokrik,
- nakresliť obrázok s hokejovou tematikou,
- vyrobiť transparent na hokejový zápas Dukla Trenčín - L. Mikuláš (7.3.2025).

UZÁVIERKA SÚŤAŽE:
15. 2. 2025

Výtvory doručte do trenčianskej knižnice (oddelenie literatúry pre deti a mládež, Hasičská 1).
15 najkreatívnejších autorov si užije skvelú atmosféru v špeciálnom knižničnom sektore.

Bližšie informácie: www.vkmr.sk

Týždeň slovenských knižníc 2025

3. marec - 9. marec 2025

Slovenská
asociácia
knižníc

Z verejných zdrojov podporil
fond
na podporu
umenia

Spolok slovenských
knihovníkov
a knižníc

www.vkmr.sk

Deti VKMR

Kontakty: deti@vkmr.sk

032/7460715

VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE POČAS TÝŽDŇA SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC POZÝVA NA ŠPECIÁLNE ROZLÚČKOVÉ PODUJATIA S PRIESTORMI ODDELENIA PRE DETI A MLÁDEŽ NA HASIČSKEJ ULICI PRED SŤAHOVANÍM

KNIŽNICA PÁNA LOSA

3. 3. 2025 (pondelok) • 11.00 h • literatúra pre deti a mládež (Hasičská 1)

Zážitkové čítanie spojené s workshopom výroby vlastného pamätného odznaku. Bližšie informácie: 032/7460715, deti@vkmr.sk.

VESMÍRNI BÁDATELIA

4. 3. 2025 (utorok) • 11.00 h • literatúra pre deti a mládež (Hasičská 1)

Zážitkové čítanie spojené s workshopom modelovania slnečnej sústavy z plastelíny a výroby vlastného pamätného odznaku.

Bližšie informácie: 032/7460715, deti@vkmr.sk.

O UPRATOVACOM ROBOTOMI

5. 3. 2025 (streda) • 11.00 h • literatúra pre deti a mládež (Hasičská 1)

Zážitkové čítanie spojené s workshopom farebného programovania ozobotov a výroby vlastného pamätného odznaku.

Bližšie informácie: 032/7460715, deti@vkmr.sk.

JE NÁS POČUŤ

5. 3. 2025 (streda) • 15.30 h • chodník na Palackého ulici pred knižnicou na Hasičskej ul. 1

Verejné čítanie literatúry v knižniciach v rámci celoslovenského projektu v jeden deň a v jednu hodinu. Aktivita upozorňuje na dôležitosť čítania.

VRESOVÁ MÔRKA

6. 3. 2025 (štvrtok) • 11.00 h • literatúra pre deti a mládež (Hasičská 1)

Zážitkové čítanie o prekonávaní strachu. Súčasťou podujatia sú tvorivé dielne pre deti ZŠ zamerané na rozvoj fantázie, papierové a iné kúzia doplnené workshopom výroby vlastného pamätného odznaku. Bližšie informácie: 032/7460715, deti@vkmr.sk.

ČO TO BÚCHA?

7. 3. 2025 (piatok) • 11.00 h • literatúra pre deti a mládež (Hasičská 1)

Zážitkové čítanie spojené s workshopom spoznávania zvukov pre malých a veľkých a výroby vlastného pamätného odznaku.

Bližšie informácie: 032/7460715, deti@vkmr.sk.

POĎ S KNIŽNICOU NA HOKEJ

7. 3. 2025 (piatok)

Víťazi súťaže „Poď s knižnicou na hokej“ si užijú skvelú atmosféru hokejového zápasu. Bližšie informácie: 032/7460715, deti@vkmr.sk.

Príďte si vyrobiť vlastný odznak na pamiatku alebo pre darček z návštevy knižnice!

Priestor
istoty

Dizajn
knižníc

Dizajn
služieb

Pohodlie
v knižnici

Komunitný
priestor

Rekonštrukcie
knižníc

— Knižnica, priestor istoty —

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 2. POLROKU 2024

Ed Konecník: Môj otec bol ľavičiar, no ja som dopadol dobre (4.7.2024)

Trenčiansky kat a bosorky odsúdené v Trenčíne (20.9.2024)

Povedz mi, čo čítaš a kam cestuješ... Oľga Belešová (21.9.2024)... Dado Nagy (21.10.2024)

Jemen očami Martina Ďurikoviča (26.9.2024)

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 2. POLROKU 2024

Jozef Banáš: Nevzdám to! Aurel Stodola (1.10.2024)

Martin Pročka: Island - Návod, ako utopiť auto (6.11.2024)

Jozef Golonka a Marika Studeničová- Rebel s číslom 9 (12.11.2024)

Egypt: Ako z pobytového zájazdu urobiť poznávací (26.11.2024)

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 1. POLROKU 2025

Martin Ďurikovič: Afrika - Hakuna matata (13.2.2025)

Filipíny objektívom trenčianskych cestovateľov (4.3.2025)

Literárna beseda s Lukášom Cabalom (5.3.2025)

Literárny klub Omega rozlúčka s priestormi knižnice na Hasičskej ulici (6.3.2025)

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 1. POLROKU 2025

Andrej Pastorek: Černobyľ (29.4.2025)

Črevná mikrobiota - náš skrytý poklad (6.5.2025) a Črevná mikrobiota a demencia (17.6.2025)

Starnutie - ako si udržať vitalitu do čo najvyššieho veku (21.5.2025)

Róbert Letz: Za odmenu šibenica?! (aktivita projektu Hľadači a pátrači) (9.6.2025, refektár Piaristického gymnázia v Trenčíne)

KRÁTKE SPRÁVY ZO ŽIVOTA KNIŽNICE

Predstavujeme nových členov správnej rady SAK

Volebné valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc (SAK), ktoré sa konalo 3. júna 2025 v Mestskej knižnici mesta Piešťany, prinieslo združeniu verejne prístupných knižníc v Slovenskej republike nové osobnosti.

Prezidentkou SAK na volebné obdobie 2025 – 2028 sa stala PhDr. Kamila Prextová, MBA. Za nových členov správnej rady SAK boli zvolení: Mgr. Monika Lopušánová (viceprezidentka SAK), Ing. Alžbeta Martinická (tajomníčka), Mgr. Katarína Matušková, Ing. Slavomíra Krasňanová, Mgr. Eva Augustínová, PhD., Mgr. Jana Ilavská, PhD., Ing. Ondrej Látka, PhD., Mgr. art. Roman Večerek, Mgr. Marek Mittaš, Mgr. Peter Martinák. Osobitne gratulujeme dvom novým zástupcom v správnej rade SAK z Trenčianskeho kraja. Riaditeľovi Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne, Mgr. Petrovi Martinákovi a riaditeľovi Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi, Mgr. Marekovi Mittašovi.

Všetkým novým členom správnej rady SAK želáme veľa entuziazmu a úspechov pri napĺňaní poslania asociácie.

Ukrajinská knižná polička už aj v Trenčíne

V pondelok, 21. októbra 2024, sme slávnostne sprístupnili čitateľskej verejnosti 130 kníh v ukrajinskom jazyku. Naša knižnica prijala s potešením možnosť participovať na projekte realizovanom pod záštitou prvej dámy Ukrajiny Oleny Zelenskej. Knihy do fondu VKMR venovalo Veľvyslanectvo Ukrajiny v Slovenskej republike. Spracované výtlačky pre deti i dospelých sú k dispozícii v piatich pracoviskách Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. Okrem knižných darov sme z rúk J.E. veľvyslanca Ukrajiny v SR Myroslava Kastrana s vďakou prijali aj keramiku ozdobenú v tradičnom ukrajinskom dekoratívnom maliarskom štýle Petrykivka.

Umocnili sme Deň otvorených dverí TSK (7.10.2024)

S tradičnými remeslami na území Trenčianskeho kraja sa dlhodobo spája aj kníhviazačstvo. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne roky prevádzkuje vlastnú kníhársku dielňu, a preto nemohla chýbať na prehliadke toho najzaujímavejšieho a najkrajšieho, čím sa naša župa môže pýšiť. O tom, že kráčame s dobou, sa zase presvedčili najmladší návštevníci Úradu TSK, ktorí si v našom kreatívnom kútiku skúsili programovanie ozobota.

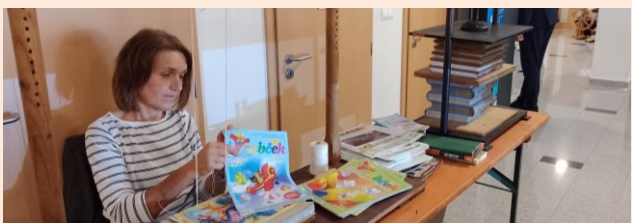

FOTO: TASR / Radovan Stoklasa

Študijná cesta do Nórska zanechala silný dojem

V súvislosti s realizáciou bilaterálnej iniciatívy CULTURE CONNECTS – TREBØ MORE CULTURE, ktorá je financovaná z Grantov EHP a Nórska, vycestovala v prvej polovici augusta do Škandinávie desaťčlenná slovenská delegácia vrátane dvojice zástupcov knižníc z Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. V dňoch 7. – 12. augusta 2024 slovenská delegácia absolvovala bohatý program, v rámci ktorého získala cenné informácie z oblasti kultúry, organizácií veľkých kultúrnych podujatí a nadviazala viacero nových kontaktov. Preskúmala pritom jedinečné prostredie a inkluzívne aktivity zamerané na čo najširšie publikum. Slováci postupne navštívili unikátnu Deichmanovu knižnicu v štvrti Bjørvika v Oslo, knižnicu Stormen v meste Bodø, literárny festival Hamsunove dni v Oppeide na Hamarøya a tiež dom, v ktorom vyrastal spisovateľ Knut Hamsun (1859 – 1952), nositeľ Nobelovej ceny za literatúru za rok 1920.

Medzinárodný projekt spolupráce medzi mestom Trenčín a nórskeym Bodø, ktoré je v roku 2024 jedným z troch európskych hlavných miest kultúry prináša zaujímavé a užitočné aktivity partnerských organizácií z Bodø a Kreatívneho inštitútu Trenčín. Kultúrny dialóg a výmena know-how na lepšie vzájomné pochopenie a fungovanie sú nadradenými cieľmi tejto bilaterálnej spolupráce. Študijné cesty medzi Slovenskom a Nórskom v ňom hrajú dôležitú úlohu.

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

XXXII. ROČNÍKA CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO
STUDŇA SA TAJNE S DAŽĎOM ZHOVÁRA

ORGANIZÁTORI SÚŤAŽE

- Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne •
- Odbočka Spolku slovenských spisovateľov Trenčianskeho kraja • Mesto Trenčín •
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja •

POÉZIA / AUTORI DO 20 ROKOV

1. miesto: Patrícia Michalidesová (Gymnázium, Topoľčany)

2. miesto: Katarína Kvaltýnová (Gymnázium, Nitra)

3. miesto: Viktória Tomečková (Gymnázium, Trnava)

Cena primátora Mesta Trenčín:

Liliana Tomková (Piaristické gymnázium, Trenčín)

Cena MO Matice slovenskej:

Natália Janeková (Piaristické gymnázium, Trenčín)

Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK:

Vanessa Zara Kráľová (SOŠ pedagogická, Prešov)

Cena predsedu poroty: Pavel Dobeš (Budimír)

PRÓZA / AUTORI DO 20 ROKOV

1. miesto: Sofia Halášová (Gymnázium L. Štúra, Trenčín)

2. miesto: Annamária Stachová (OA M. Hodžu, Trenčín)

3. miesto: Rebeka Motýľ (Gymnázium M. Hattalu Trstená)

3. miesto: Hana Svedková (Piaristické gymnázium, Trenčín)

Cena primátora Mesta Trenčín:

Katarína Lakatošová (Piaristické gymnázium, Trenčín)

Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK:

Veronika Smerčiaková (SOŠ dopravná, Trenčín)

POÉZIA / AUTORI NAD 20 ROKOV

1. miesto: Magdaléna Martišková (Topoľčany)

2. miesto: Anna Lažová (Svidník)

2. miesto: Judita Ďurčová (Nové Mesto nad Váhom)

3. miesto: Jana Paučinová (Bošáca)

Cena primátora Mesta Trenčín:

Ľuboš Mareta (Trenčín)

Cena MO Matice slovenskej: Stanislav Ondráš (Bolešov)

Cena predsedu poroty: Darina Milčová (Humenné)

PRÓZA / AUTORI NAD 20 ROKOV

1. miesto: Zuzana Martišková (Topoľčany)

2. miesto: Jozef Páleník (Sviná)

2. miesto: Alica Struková (Hlohovec)

3. miesto: Mária Pilková (Jihlava, ČR)

3. miesto: Martina Bierovská Martinisková (Dolná Súča)

Cena Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne:

Martin Mišún (Šenkvice)

Cena primátora Mesta Trenčín:

Marián Nomilner (Trnava)

Cena primátora Mesta Trenčín:

Edita Ďurčová (Nové Mesto nad Váhom)

Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK:

Ľubica Ďuržová (Trenčín)

Cena MO Matice slovenskej:

Anna Trgiňová (Chrenovec-Brusno)

Cena MO Matice slovenskej:

Martina Krnáčová (Nová Baňa)

Cena MO Matice slovenskej:

Alexander Scholz (Praha, ČR)

Cena predsedu poroty:

Patrícia Mutňanská (Nemšová)

TEMATICKÁ OBLASŤ „ŽENY ZA ZRKADLOM“

1. miesto: Katarína Holcová (Brandýs nad Labem, ČR)

2. miesto: Karol Ctibor Strmenský (OA M. Hodžu, Trenčín)

2. miesto: Edit a Ďurčová (Nové Mesto nad Váhom)

3. miesto: Judita Ďurčová (Nové Mesto nad Váhom)

3. miesto: Janka Bojňanská (Spišská Nová Ves)

Cena primátora Mesta Trenčín:

Alica Struková (Hlohovec)

Cena MO Matice slovenskej:

Katarína Holubeková (Stupava)

MATICA SLOVENSKÁ A MIESTNY ODBOR MATICE SLOVENSKEJ V TREŇČÍNE
VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TREŇČÍNE

v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja
SPOLOK SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV A MESTO TREŇČÍN

vypisujú

**XXXIII. ROČNÍK CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO
PRE STREDOŠKOLÁKOV A DOSPELÝCH – BRANECKÉHO TREŇČÍN**

Studňa sa tajne s dažďom zhovára

PROPOZÍCIE SÚŤAŽE

Žánre

I. PRÓZA • II. POÉZIA

Vekové kategórie

MLÁDEŽ (15 – 20 rokov) • DOSPELÍ

Tematické oblasti

a) HĽADANIE SVETLA

V roku 2025 si organizátori pripomenú 115. výročie narodenia predstaviteľa katolíckej moderny, kňaza a básnika Svetoslava Veigla, ktorý pôsobil aj v Horňanoch pri Trenčíne. Patril do silnej zostavy: Dilong, Silan, Haranta, Ušák Oliva, Strmeň, Zvonický. Voľnou témou súťaže bude názov jeho rovnomennej zbierky Hľadanie svetla, teda organizátori chcú motivovať účastníkov súťaže k tvorivej aktivite hľadania pravdy tak neohrozene ako Veigla hodnotí literárna vedkyňa M. Bátorová: neústupčivosť pred ranami osudu, skalopevné presvedčenie o vlastnej pravde, pevné zázemie domova, láska k domovine, pocit potreby blízkych, rodiny, život obracajúci sa od rozorvanosti k pokoju, k Bohu.

b) BEZ OBMEDZENIA ŽÁNRU A TÉMY

Súťažné podmienky

V kategórii próza pošle súťažiaci najviac 3 samostatné, doteraz nepublikované práce, z väčších diel ukážky max. v rozsahu 7 strán, v kategórii poézia najviac 6 doteraz nepublikovaných básní.

Súťaž nie je určená pre členov spisovateľských organizácií.

Posielanie príspevkov do súťaže

• Tri exempláre (napísané na PC / strojom) pošlite na adresu: **Verejná knižnica Michala Rešetku, Hasičská ulica č. 1, 911 82 Trenčín**. Jeden exemplár pošlite na e-mail: sylvia.fabova@vkmr.sk.

• Príspevky do súťaže môžete posilať do **10. 9. 2025**.

Práce doručené po tomto termíne nebudú zaradené do hodnotenia.

• Súťažiaci uvedie na každý exemplár čitateľne žáner, kategóriu, svoje meno, priezvisko, školu, adresu, telefonický a e-mailový kontakt. Odoslaním príspevku súťažiaci udeľuje organizátorovi súťaže súhlas so spracovaním osobných údajov. Za súťažiaceho, ktorý do termínu zaslania príspevku nedovršil vek 18 rokov, podpisuje súhlas so spracovaním osobných údajov jeho zákonný zástupca.

• Súťažiaci uvedie súhlas / nesúhlas s prípadným publikovaním svojho príspevku.

• Práce bude posudzovať odborná porota zložená z členov Spolku slovenských spisovateľov.

• Vyhodnotenie súťaže a vyhlásenie výsledkov sa uskutoční v októbri 2025. Presný termín autorom ocenených prác oznámime a zverejníme na webe www.vkmr.sk.

Účastníkom uhradíme cestovné výdavky do vyčerpania prideleného limitu.

KONTAKT: Janka Poláková (mobil: 0910 176 524)

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na multi@vkmr.sk,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

KNIHOVNÍK

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Vychádza od roku 1981. Vychádza dvakrát ročne (raz za polrok).

Ročník: 43

Číslo: 1/2025

Edícia: Metodika

Zostavili: PhDr. Gabriela Ševčíková; Mgr. Ján Kubica

Graficky upravil: Mgr. Ján Kubica

Zodpovedný redaktor: Mgr. Peter Martinák

Redakcia: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Jana Makišová; PhDr. Gabriela Ševčíková; Mgr. Ján Kubica

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedajú autori príspevkov.

ISSN 2729-8876

Aktuálne číslo vydala Verejná knižnica Michala Rešetku
so sídlom na Hasičskej ulici 1 v Trenčíne v auguste 2025.

Kontakt: www.vkmr.sk; vkmr@vkmr.sk

Celý obsah časopisu je voľne prístupný v elektronickej forme na webe trenčianskej knižnice v sekcii Digitálny fond.

URL: http://www.vkmr.sk/regio-kniznica/casopis-knihovnik.html?page_id=10053